Бүхы оронуудай пролетаринар, нэгэдэгты!

БУРЯАД ҮНЭН

СОВЕТСКЭ СОЮЗАЙ КОММУНИС ПАРТИИН БУРЯАДАЙ ОБКОМОЙ, БУРЯАДАЙ АССР-эй ВЕРХОВНО СОВЕДЭЙ, МИНИСТРНҮҮДЭЙ СОВЕДЭЙ ОРГАН

...инай 1921 оной ...ин 21-hэ гарана | № 124 (15146) | 1979 оной майн 31, четверг | Сэн 2 мүнгэн

ТАБАН ЖЭЛ

...шаг үрэ, шанар, дэлисэ

...ІАНАРАЙ ТҮЛӨӨ ТЭМСЭЛ

...СР-эй табин жэлэй ойн ...хэтэ Улаан-Удын «Тепло-...» заводто продукциин ...ые хинан хүтэлхэ ком-...ю гурим үйлэдбэридэ ...үүлэгдэhээр удааншье ...гүй. Гэбэшье мүнөө тэ-...үгэhэн ашаг олзо 15 ...түхэригэй хэмжээндэ ...эй. Оройдоол гурбан ...хугасаа соо Гүрэнэй ...й тэмдэгтэйгээр гаргаг-...продукциин хэмжээн 3,5 ...ехэ болоо. Тус заводто ...гаргадаг продукциин шанар тусхай түсэбэй ёhоор хинан хүтэлэгдэнэ.

Продукциин шанарые хинан хүтэлхэ комплексню гурим хадаа заводой тусхай стандартнуудые саг үргэлжэ баримталха хэмжээнүүдые бэелүүлхэ гурим болоно. Тус стандартнууд заводто 1976 ондо зохёогдожо эхилhэн юм. Мүнөө заводто 54 стандарт тоологдоно. Тэдэнэй ёhоор продукциин түхэл янза, үйлэдбэриин технологи бүхэндэ тусхай эрилтэ табигдадаг.

Заводой мэргэжэлтэд, хүдэлмэришэд бүхэн стандартын ёhо, эрилтые гүйсэд шудалан-хай. Тиимэhээл эндэ бүтээгдэhэн продукци бүхэн шанарай эрхим гү, али нэгэдэхи категорёор тушаагдадаг юм. Стандартын эрилтын хэр сахигдадагые тусхай комисси шалгана.

Мүнөө заводто агаарай гү, али дулаан ууралай дараса шалгахэ табан янзын датчик-реленүүд Гүрэнэй шанарай тэмдэгтэйгээр бүтээгдэнэ. Түсэбэй ёhоор байгша ондо үшөө хоёр янзын продукци Гүрэнэй шанарай тэмдэгтэ хүргэгдэхэ юм.

Ю. БУДАЕВ.

...ҮРҮҮ КОЛЛЕКТИВҮҮД

...байкаллес» нэгэдэлэй ...онятинуудай хоорон-...социалис мүрысөөнэй ...hарын дүнгөөр Хан-...ин леспромхозой Н. С. ...ломеевэй ударидагаг ...ой модоной пункт ...hуури эзэлээ hэн. Тус ...ын коллектив 7083 ...ер модо бэлэдхэхэ hа-...а түсэбые 10.742 ку-...ер хүргэжэ, эрхим ам-...туйлаhан байна. Энэ ...ивтэ, мүн тус лес-...ой А. А. Родионовой ...ерилдэг мастерска-...та дамжуулгын Улаан ...мүнгэн шангуудтай-...арюулагдаа hэн. Онёо-...одоной пунктын эбтэй эетэй коллектив түйлаhан амжалтаараа hанаагаа амараад hуугаагүй. Май hарадашье тэдэнэр эрхимээр хүдэлнэ.

Нимэрхүү түрүү коллективүүд «Забайкаллес» нэгэдэлдэ олон. Жэшээлэн хэлэбэл, апрель, май hарануудта Баргажанай леспромхозой Лебяжий, Журавлиха гэжэ модоной пунктнууд. Хориин леспромхозой А. В. Уваровай. Хүртэйн леспромхозой В. М. Сидоровэй, Шулуутайн леспромхозой Л. Д. Григорьевой мастерска участогууд эрхим ажалаараа шалгарна.

Н. ОРЛОВ.

ҮНДЭР УРГАСЫН ЭХИН

Илангаяа эдэ жэлнүүдтэ манай совхоздо хартаабхын газарые үргэдхэхэ талаар ехэ юумэн хэгдээ. Хэрбээ энэ табан жэлэй эхеэр 50 гектар хартаабха таридаг байгаа hаа, харин байгша ондо тэрэнээ 140 гектарта тарижа байнабди.

Нёдондо совхозой дирекциин шиидхэбэреэр хартаабха ургуулха тусхай звено эмхидхэгдэжэ, тэрэниие даагшаар намайе томилоо юм. Иимэ харюусалгатай хэрэг даажа абаад байхадаа, бүри намарhаа хойшо энэ жэлэй тарилгада белэдхэл хэжэ эхилээбди. Торф болон минеральна үтэгжүүлгэ холёод, таряалан дээрээ гаргаабди. Нёдондо намарhаа хойшо 12,3 мянган тонно тиимэ үтэгжүүлгэ зөөгдөө.

Хабартаа хартаабхынгаа үрэhэ илгажа, дан томонуудынь отолоод, нара hалхинда гаргажа шанаржуулаабди. Тиигэжэ гектарай 35 тухай центнер хүртэхэ үрэhэн бэлдэгдээ hэн. Мүн хабартаа арга хургыень оложо, ехэнхи газараа үhалаабди. hүүлдэнь тэрэнээ hайнаар хахалаабди.

Эгээд мүнөө үедэ газарай хүрьhэнэй доошоо 10—12 сантиметртэ hайса дулаасахадань, үрэhэеэ тарижа захалаабди. Хартаабхын үрэhэн 12—14 сантиметр гүнзэгыдэ таригдана. Иигээд тарилгаяа дүүргэмсээрээ газараа борнойлжо эхилхэбди.

Арбадахи табан жэлэй дүрбэдэхи жэлдэ гектар бүриhөө дунда зэргээр 100 центнерhээ бага бэшэ ургаса абажа, бүхыдөө 14 мянган центнер хартаабха хуряажа, энэ продуктые гүрэндэ худалдаха түсэбөө үлүүлэн дүүргэхэ ёhотойбди.

В. ОРЛОВ,
Баргажанай районой Шитханай совхозой хартаабхашан.

ГЕКТАРАЙ 20 ЦЕНТНЕР...

Хабартаа оройхон болотор хүйтэн байбашье hаань, Саянай совхозой үнинэй луговод Дондок Жабаевич Сотников даажа абаhан сабшалан дээрээ урид хараалагдаhан түсэбэй ёhоор ажалаа ябуулhан юм. Тиихэдэ сабшалан дээрээ наг шэбхэ гаргажа, ханааб, hубагуудаа сэбэрлэhэн, хаалта, боолтонуудаа заhабарилhан байна. Мүнөө энэ луговод Евгения Дамнянова, Петр Сотников гэгшэдтэй хамта газараа үhална.

Нёдондо эдэнэр гектар бүриhөө 15 центнер, зарим участогуудhаа 25 центнер үбhэ суглуулаа hэн. Харин байгша ондо 100 гектарайнгаа га бүхэнhөө 20 центнерhээ бага бэшэ үбhэ хуряахаар шиидэнхэй.

Л. ИРИНЦЕЕВ.
Түнхэнэй район.

СОВЕТ ПАРТИЙНО-ПРАВИТЕЛЬСТВЕННА ДЕЛЕГАЦИ БУДАПЕШТ МОРДОБО

КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь, СССР-эй Верховно Советэй Президиумэй Түрүүлэгшэ Л. И. Брежнев түрүүтэй совет партийно-правительственна делегаци Венгриин Социалис хүдэлмэришэнэй партиин, ВНР-эй Президиумэй ба ВНР-эй Министрнүүдэй Советэй уряалаар хани ёhоной албанай хэрэгээр Венгриин Арадай Республика ошохоёо майн 30-да Москваhаа мордобо.

КПСС-эй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүн, СССР-эй гадаадын хэрэгүүдэй министр А. А. Громыко, КПСС-эй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүн, КПСС-эй ЦК-гай секретарь К. У. Черненко, КПСС-эй ЦК-гай секретарь К. В. Русаков, КПСС-эй ЦК-гай гэшүүн, СССР-эй Министрнүүдэй Советэй Түрүүлэгшын орлогшо И. В. Архипов, КПСС-эй ЦК-гай гэшүүн, Украинын Компартиин Львовско обкомой нэгэдахи секретарь В. Ф. Добрик, КПСС-эй ЦК-гай гэшүүн, СССР-hээ ВНР-тэ байдаг элшэн сайд В. Я. Павлов гэгшэд делегациин бүридэлдэ ороно.

КПСС-эй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүд Ю. В. Андропов, В. В. Гришин, А. П. Кириленко, А. Н. Косыгин, М. А. Суслов, КПСС-эй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүндэ кандидадууд П. Н. Демичев, В. В. Кузнецов, Б. Н. Пономарев, М. С. Соломенцев, КПСС-эй ЦК-гай секретарьнар И. В. Капитонов, В. И. Долгих, М. В. Зимянин, М. С. Горбачев болон бусад тусхай тушаалтад Советскэ Союзай Гүрэнэй тугуудаар шэмэглэгдэhэн Внуковска аэродром дээрэ делегациие үдэшэбэ.

(ТАСС).

ТАСС hүүлэй МЭДЭЭСЭЛ

УРАН ЗОХЁОЛШЫН ҮНДЭР ҮҮРГЭ

Майн 29-дэ Москвада СССР-эй Уран зохёолшодой холбооной правлениин секретариадай ургэн заседани болоо. «Үзэл сурталай, политическэ-хүмүүжүүлгын хүдэлмэри саашадань hайжаруулха тухай» КПСС-эй ЦК-гай тогтоолhоо эшэ үндэhэтэй зорилгонуудые бүхы союзна республикануудhаа ерэhэн уран зохёолшод, ороной литературно-уран hайханай журналнууд болон хэблэлнүүдэй хүтэлбэрилэгшэд зүбшэн хэлсэбэ.

Зохёол бүтээлэй шэнэ амжалтануудые туйлахаар зоригжуулhан энэ шухала документые совет уран зохёолшод нэгэ hаналтайгаар hайшаана гэжэ заседани дээрэ тусхайлан тэмдэглэгдээ.

Олон үндэhэ яhатанай совет литературын hан баялигта бүгэдэ арадаар мэдэрэгдэhэн үсөөн бэшэ зохёолнуудай биишье hаань, хүгжэлтэ түгэс социализмын обществын мүнөөнэй байдалые зураглан харуулhан, коммунизм байгуулагшадай оюун сэдьхэлэй баялигые уудалан элирхэйлhэн уран зохёолой томо захатанууд үшөөл бүтээгдээгүй байна гэжэ үгэ хэлэгшэд тэмдэглэбэ.

Совет арадай баатар габьяата түйлалтануудые, социалис обществын хүгжэлтын асуудалнуудые бэлигтэй бэрхээр харуулhан, үзэл бодолой талаар манай дайсадые элишэлэн сохиhон шэнэ томо зохёолнуудые бүтээхэ тухай партиин заабаринуудые дүүргэлгэ арюун уялгамнай болоно гэжэ уран зохёолшод тоолоно.

(ТАСС).

АГУУЕХЭ КОМПОЗИТОРТА ЗОРЮУЛАГДАНА

«Октябрьский» гэжэ концертнэ ехэ залда ерэhэн Ленинградайхид М. Глинкын Петербургска адресуудаар «ябаhан» мэтэ болоно. Ородой агууехэ композиторай түрэhөөр 175 жэлэй ойдо зорюулагдаhан театрализованна hайндэр эндэ болобо. Нева мүрэнэй эрьедэхи городой олон юумэн композиторай ажаябадал ба зохёол бүтээлнүүдые hануулна. М. М. Глинка арбан гурба наhатайдаа Смоленскэ губернииhээ эндэ ерээд, тэрэ сагай элитэ мэдээжэ хүнүүдтэй дүтэ танилсаhан юм. Композиторай hаруул тунгалаг бодолнууд, тэрэ тоодо «Руслан ба Людмила» гэжэ оперынь Пушкинай уран шүлэгүүдэй удхаар нэбтэрэнхэй. Тэрэнэй фрагментнүүдые Ленинградай театрнуудай артистнууд гүйсэдхэнэ. Программадань оруулагдаhан композиторай бэшэгүүд, тэрэ үеын хүнүүдэй дурдалганууд концертын хүгжэмэй hонирхолтой нэмэлтэ болоно.

ССР Союзай Ехэ театрай солистнуудай хабаадалгатайгаар үнгэргэгдэhэн симфоническа ба камерна хүгжэмэй хэдэ хэдэн үдэшэнүүдые Ленинградай филармони энэ гайхамшаг ойдо зорюулаа.

(ТАСС).

ЛЕНИНГРАД.

ХОЙТО-БАЙГАЛАЙ РАЙОНДО

ШЭНЭ КОЛЛЕКТИВ ЭМХИДХЭГДЭБЭ

Үдэр хоногой ошохо тума Хойто-Байгалай районой газар дайда дээрэхи барилгын дэлисэ үргэдэнэ, хүдэлмэришэдэй тоо улам олошорно. Байрын гэрнүүд, hургуули, сад-яслиин, соёлой ордонууд улам олоор баригдана. Ажалшадай ажаhуудалай эрилтэ улам hайнаар хангажа, байра байдал үшөөл олоор бариха бологдоно. Байгша оной май hарада барилга-хабсаралгын 648-дахи поезд эмхидхэгдээ hэн. Энэ коллективыг Нижнеангарск поселогто барилга хэхэ юм.

Hаяшаг үшөө нэгэ барилга-хабсаралгын 651-дэхи поезд эмхидхэгдэбэ. Эдэнэр Байгалай тоннель малтадаг хүдэлмэришэдэй ажаhуудаг Гоуджекит поселок үргэдхэн бариха юм. Тиихэдэ 305-дахи километртэ түмэр замай станцнин барилга эхилхэеэ байна.

ТҮРҮҮ ЗЭРГЭДЭ ЯБАhААР

«ГлавБАМстрой», транспортна барилгашадай Дорпрофсожой президиум, ВЛКСМ-эй ЦК-гай БАМ-дахи штаб байгша оной нэгэдэхи кварталай социалис мүрысөөнэй дүн гаргаба. «Нижнеангарсктрансстрой» трестын коллектив нэгэдэхи кварталай даабари 119,2 процент дүүргэжэ, түрүү hуури эзэлбэ. Энэ коллектив «Ангарстрой» управлениин коллективтэй мүрысөдэг юм. Энэ коллектив барилга хэхэ даабаряа 100 процент дүүргэжэ, хоёрдохи hуури эзэлбэ.

К. ЖАМЬЯНОВ.

ШАНАРЫНЬ hАЙЖАРНА

Гүрэндэ hайн шанартай hу тушаахын тула мүрысөөн «Прибайкальский» совхоздо үргэнөөр дэлгэрүүлэгдэhэн юм. Тиигэжэ фермэ бүхэндэ ариг сэбэр наринаар сахигдажа, сагаан эдеэнэй шанар тодорхойлхо лабораториннууд хүдэлгэгдэжэ захалаа hэн. Энээнэй ашаар мүнөө Покровскын hаалиин фермын, Таловкын hүнэй комплексын коллективүүд hаагдаhан hүнэйнгөө 73 процентые нэгэдэхи сортоор тушаадаг болонхой. Эдэ үдэриүүдтэ совхозой hаалишад hайн шанартай продукци элбэгжүүлхын түлөө тэмсэлээ улам үргэдхэжэ байна.

Илангаяа зунай сагта hу hааляа эрид дээшэлүүлхэ, гашалангир багатай, сэбэр hу тушааха зорилготой.

П. ХАЛТАНОВ.

Прибайкалиин район.

БОЛЗОРhООНЬ УРИД

Улаан-Үдын оньhожоруулагдамал шэлэй заводой коллектив энэ жэлэй нэгэдэхи кварталай хүдэлмэриин дүнгөөр СССР-эй Барилгын материалнуудай министерствын предприятинуудай коллективүүдэй дунда дэлгэрhэн мүрысөөнэй гурбадахи hуурида гараба. Энэ хугасаа соо түсэбhөө гадуур 48 мянган түхэригэй продукци худалдагдаhан, 26 мянган дүрбэлжэн метр сонхын шэл, 230 мянган шэл аhарта бүтээгдэhэн байна. Ажалай бүтээсэ дээшэлүүлхэ түсэб 118,8 процент дүүргэгдээ. Тиихэдэ 205 мянган киловатт-час электрын элшэ хүсэн алмагдаа.

Коллективэй 26 хүдэлмэришэн дүрбэн жэлэйнгээ түсэб, уялганнуудые дүүргэгдэ. Тиихэдэ шэл отолон багсалдаг цехэй хүдэлмэришэн А. А. Кулагин табан жэлэйнгээ даабари сүм бэелүүлhэн тухайгаа мэдээсээ.

Б. ЛЕВ.

ЭСЭГЫН hУРГУУЛИ

△ Хяагтын районой «Родина» колхозой суута кукурузашан Г. Н. ДАМПИЛОВ 25 жэлэй туршада ходо үндэр баян ургаса үргуулна. △ Тэрэ уhалгадаг газарhаа гектарай 400—500 центнер, добо газарhаа гектарай 250—300 центнер ногоон намаа алгадгүй абадаг.

Бүри жараад оной эхеэр Николай Иннокентьевич Дампилов болон тэрэнэй хүбүүд тухай hураг суу бүхы республика дотор үргэнөөр дэлгэрээ бэлэй. Тэдэнэр таряалангай «хатан» гэжэ суурхаhан кукурузын үзэгдөөгүй ехэ, гектарай 550—600 центнер ногоон намаа, бага эдеэшэнтэhэн буурсагтэйгаар абадаг байгаа. Нэгэтэ республикын хүдөө ажахын выставкэдэ тэдэнэй поли дээрэ ургаhан дүрбэн метр хахад үндэртэй кукурузын эшэнүүдые хараад гайхаа hэм. Тиимэ ургаса соо эмээл моритой хүн оробол, харагдахагүй байгаа бшуу.

—Эгээл тэрэ гэhээр хори гаран жэлдэ кукурузашанаар хүдэлнэб. Николай Иннокентьевич эсэгэмни үндэр наhатай боложо, нүгшөө hэн. Эсэгынгээ hургаал заабариие, хэжэ байhан хэрэгыень үргэлжэлүүлжэ ябанаб. Харин минии ажалые эдэ хүбүүдни үргэлжэлүүлхэ юм ааб даа. Энэ Александр хүбүүмни намтаяа гурбадахи жэлээ хүдэлнэ. Геннадий хүбүүмнай баhал звенодо хүдэлэлсэжэ байhанаа сэрэгэй албанда мордонхой, — гэжэ Георгий Николаевич хөөрэнэ.

Саашань тэрэ өөрынгөө дүй дүршэл тухай баhал тобшохоноор хөөрэжэ үгөө бэлэй.

Бүхыдөө 200 гектарта кукуруза таридаг юм. Тэрэнэйнь хахадынь уhалагдадаг. Бэшэниинь хадын хүнхэр, жалга газарта таригдадаг. Уhалагдадаг газараа хабар хахалаад тарина. Ушарынь юуб гэхэдэ, тэрэнь диилэнхидээ ташалбари газар аад, намар хахалаад уhалхадань хүрьhэнэй дээгүүрхи угаагдашаха байна. Хоёрдохёор, хахалhан газарта уhан мууса ябадаг. Тиимэhээ газараа хабар апрель соо hайнаар уhалаад, минеральна үтэгжүүлгэ гектарай 1,5—2 центнер хүрэтэр тараhан бэеэрээ, майн 20-hоо тэрэнээ хахална. Газараа гол түлэб К-700 түхэлэй тракторааp хахалуулдаг юм. Тэрэнь жэгдэ, гүнзэгыгөөр элдүүрилэгдэнэ бшуу. Удаань тусхай түхеэрэлгээр хүрьhэнэй дээгүүрхиие жэгдэлэн, хонхор-ёнхорыень тэгшэлнэ, шулуунуудыень түүнэ. Тиигээд лэ үрэhэеэ тарижа эхилдэг. Гектарай 40 килограмм үрэhэ ургэн зуруудтайгаар хаяна. Тэрээнтэеэ хамта гектарай 30 килограмм минеральна үтэгжүүлгэ оруулалсадаг. Тарилгаяа гол түлэб 10 үдэр соо дүүргэнэ.

Үрэhэеэ тарижа дүүргэhээрлэ газараа утааша, хүндэлөөшэнь борнойлжо, буртаг үбhыень сэбэрлэнэ. hүүлдэнь кукурузын эшэ набшын бултайжа гараад байхадань, зуруудуудайнь шэг руу дахин борной шэрэдэг. Энээнээ дүүргэмсээрээ культиваторааp зурууд хоорондын элдүүрилгэ хэжэ, хүрьhыень зөөлэрүүлжэ эхилдэг. Хоёрдохёо элдүүрилхэдээ нэмэлтэ тэжээл болгон, гектарай 1,5 центнер хүрэтэр минеральна үтэгжүүлгэ (аммиачна селитрэ) оруулалсана. Зарим жэлдэ (хура бороотой үедэ) буртаг үбhэнэй ехээр ургаа hаань, гурба дахиншье элдүүрилхэ ушар гарадаг.

— Иигэжэ хүдэлөөд байхадаа, ямар ургаса абадаг гээшэбта? —гээд асуухада, суута кукурузашан харюусана:

—Жэл жэлээрээ болодог даа. Урэнда бүхы газарhаа гектарай 287 центнер ногоон намаа хуряагаа hэмди. Нёдондо ехэ гандуу байжа, гектарай 200 центнер ургаса абаабди. Жэшээнь, ямаршье жэлдэ энэ уhалагдадаг газарнай гектарай 350—400 центнер ногоон намаа үгэдэг. Тиихэдэ добо газарhаа гектарай 170—200 центнер ургаса абтана гүб даа. Газарнай бүхыдөө уhалагдадаг hаа, ургасань ондоо байха бэлэй. Тэд бидэ хадын хүнхэр, жалга газарые хабар hайрамаар арай гэжэ нэгэ дахин дүтүү ядуу уhалжа үрдинэбди. Ондоогоор уhалха аргагүй.

Саашань тэрэ иигэжэ үргэлжэлүүлнэ:

—Үнэн дээрэнь хэлэхэдэ, hүүлэй жэлнүүдтэ кукурузада анхарал hураггүй hулараа гэжэ hанагшаб. Зай харыт даа. Урдань ехэнхи шэбхэ кукурузын газарта гаргагдагша hэн. Харин мүнөө хамаг шэбхэ саб-шаланда, хартаабхын газарта зөөгдэнэ. Мүн урдань кукуруза квадрат болгогдон, хайша хайшань элдүүрилхээр таригдадаг бэлэй. Тиихэдээл тэндэнь ёдойхошье буртаг үбhэгүй сэбэр байдаг, үндэр баян ургасашье гарадаг байгаа. Иигэжэ хэлэхэдээ, урдынхидал кукурузые квадрат гарган таридаг болое гэнэгүйб. Гэбэшье таряалангые сэбэр байлгаха гээшэ hайн ургаса абаха эрхэ нүхэсэлнүүдэй нэгэн болоно. Бидэ добо газарайнгаа таряалангые жэл бүри hэлгэнэбди. Кукуруза ургуулhанаймнай хойто жэлдэ тэндэ шэниисэ таригдажа, гектарай 19—20 центнер ургаса абтадаг.

Үбгэн кукурузашанай хэлээшые гүйсэд зүбшөөхөөр. Кукурузада анхарал hуладхажа яашье болохогүй. Ургуулжа шадаа hаа, энээнhээ элбэг ехэ, гектарай аяар 200—300 центнер ногоон тэжээл үгэхэ ондоо иимэ ургамал олдохогүйл. Жэшээнь, гансахан энэ звеногой ургуулhан кукурузын ургасаар дарагдаhан силосые эндэхи хэдэн зуун үнеэд, шахамал үхэрнүүд, хонид, гахайнууд дураараа эдижэ ондо ороно бшуу.

hаяхан «Родина» колхозой ахамад агроном Фёкла Сергеевна Воронатой хөөрэлдэхдэмнай, нүхэр Дампиловай звеногойхид кукурузаяа түлэг тарижа байна гэжэ мэдээсэ hэн.

М. НАМЖИЛОВ.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Г. Н. Дампилов Александр хүбүүнтээ.

Авторай фото.

Хяагтын район.

...арайн районой «Дружба» совхозой залуу хонишон ...Галданов байгша ондо ехэ амжалта туйлаба. Тэрэ-...үгэлбэрилдэг комсомол-залуушуулай хонишодой бри-...энэ жэлдэ харууhалжа байhан зуун эхэ хонин бүри-...105 хурьга абаад, тэрэнээ hайнаар түлжүүлнэ. За-...коммунист Борис Галданов ажалдаа амжалта туйла-...нгаа түлөө ВЛКСМ-эй ЦК-гай Тэмдэгээр шагнагдан-...партиин райкомой гэшүүнээр hунгагданхай.

...РАГ ДЭЭРЭ: Б. Галданов.

Б. ГАДЬЯНОВАЙ фото.

...ЭЭГДЭЛhЭЭ ГАРАХААР

...болотор хагсуу хүйтэн ...дээрэhээнь ороohото ...алнуудай тарилга за-...ды унжагайраа. Мүн ...з уламжалан, хартааб-...ал оройшог таригдажа ...hэнээ Байгалай тур-...үйлэдбэриин ажахын ...агроном Н. А. Алени-...нзэн тушаа hанаата ...ор хэлэжэ байhаниинь ...олоор hэн. hүүлэй ...дтэ элдэб шалтагаан-...ожо, энэ ажахыда ...тын hанаhанда хү-...дэ ургаса абтадаггүй ...Гектар бүриhөө дун-...эр 80—90 центнер ...а хуряана гэхэ гү, ...инскын районой бу-...гнууд соо эгээл ба-...а абадаг. Нёдондо ...отделенидэнь гекта-...оол 46 центнер ур-...агдаа бшуу.

...тинхэдэнь Еланска-...ин механизатор Иннокентий Клеменин гектарай 172 центнер хартаабха ургуулhан байна.

Эдэ бүгэдые хараада абажа, байгша ондо совхозойхид бүхы 110 гектар газарhаа гектарай 100 центнерhээ бага бэшэ ургаса хуряаха зорилго табинхай. Тиимэhээ энэ ургамалые хаha саг соонь, түргэнөөр тарихаhаа гадна, бүхы хүдэлмэриие hайн шанартайгаар бүтээхэ гэжэ оролдоно. Урдань эгээл шалтагаан-hожо, энэ ажахыда ...тын hанаhанда хү-...дэ ургаса абтадаггүй ...Гектар бүриhөө дун-...эр 80—90 центнер ...а хуряана гэхэ гү, ...инскын районой бу-...гнууд соо эгээл ба-...а абадаг. Нёдондо ...отделенидэнь гекта-...оол 46 центнер ур-...агдаа бшуу.

...тинхэдэнь Еланска-...ин механизатор Иннокентий Клеменин гектарай 172 центнер хартаабха ургуулhан байна.

Эдэ бүгэдые хараада абажа, байгша ондо совхозойхид бүхы 110 гектар газарhаа гектарай 100 центнерhээ бага бэшэ ургаса хуряаха зорилго табинхай. Тиимэhээ энэ ургамалые хаha саг соонь, түргэнөөр тарихаhаа гадна, бүхы хүдэлмэриие hайн шанартайгаар бүтээхэ гэжэ оролдоно. Урдань эгээл бага ургаса абадаг байhан Нюкскэ отделенидэшье энэ талаар ехэ юумэн хэгдэнэ. Дүршэлтэй бэрхэ механизатор Иван Иванович Ипатьевые хартаабхашанаар томилоо.

Мүнөө ажахыда хартаабхын хахадhаа ехэнхинь таригдаа.

А. ХАЛТУЕВ,
районой «Байкальские огни» газетын хүдэлмэрилэгшэ.

...УРАГШАА hАНААТАЙШУУЛ

Ивалгын кондитерска фабрикада Римма Казанцева хүдэлхэеэ ерэхэдээ, hаял хори гараад ябаа hэн. Тэрэ гэhээр мүнөө тэбхэр 18 жэл гүйсэбэ. Энэ хугасаа соо тэрэ эхэнэр олон ондоо ажал хэжэ гараа. Тиихэдээ амтата эдеэнэй шанарыень шалгаха лабораториндошье, шасаргана болбосоруулха, карамель бүйлуулха, гурил талха эhээхэ цехүүдтэ хүдэлөөд үзөө hэн. Баhа фабрикынгаа технологшье болоод ябаhэн.

Ямаршье ажалда ябахадаа Римма Константиновна ходо харюусалгаяа мэдэржэ, даажа абаhан хэрэгтээ наринаар хандадаг юм. Тиимэл хадаа олоной дундаhаа шалгаржа, магтаалтай ябана. Энэниие гэршэлхын тулада нэгэ иимэ жэшээ хараад үзэе.

Энээнhээ урид талха буйлуулха цех хамагай хойно гэгдээд, бүхы фабрикаяа гэдэргэнь татадаг байhан юм. Мүн хүдэлмэридее голодоhошье гаргаха ушар үзэгдэдэг бэлэй. Тиимэhээ шадамар бэрхэ хуниие цехэй начальник болгожо табиха гэхэдээ, Римма Константиновна Казанцевае шэлэжэ олоhон байна. Тэрэнь тон зүб байшоо!

— Тэрэ гэhээр мунее хахад жэлшье үнгэрөөгүй байхада, тус цех ондоогоор хүдэлжэ захалаа. Тэндэ ажалладаг хүнүүд хуушан хзбээрээ үлөөшье hаа, ажал хэрэгүүдынь урагшатай hайнаар бүтээгдэнэ, — гээд фабрикын директор А. М. Емонакова хэлэнэ. — Энэ жэлэй түрүүшын кварталай түсэб холо үлүүлэн дүүргэгдээ.

Хэнэйшье мэдэhээр, цехэй начальник гансаараа тиимэ ехэ хүдэлмэри яагаад хэхэб даа. Тэндэ үни удаанай ажаллажа байhан дүршэлтэй хүнүүд үнэн зүрхэнhөө оролдожо хүдэлhөөрөө ехэ туhа хүргэнэ ха юм. Тиимэ хүнүүд яhала бии. Захаhаа абан нэрлэхэ болоо hаа, Л. Антошина, М. В. Тугаринова, М. П. Олейникова, З. Н. Яченцева, Е. П. Худякова болон бусад.

Тэдэнэр гансахан өөрынгөө цехэй бэшэ, харин бүхы фабрикынгаа урдаа хараха, тон найдамтай түшэг түлгууринь болоно бшуу.

В. ПЕТРОВ.

КОММУНИСТ ТУХАЙ ХӨӨРӨӨН

ГАЗАРАЙ ЁҺОТОЙЛ ЭЗЭН

НЭГЭЛ нютагта, нэгэл ажахыда гу, али тэрэнэй үйлэдбэриин ямар нэгэ участок дээрэ үни удаан сагта тогтожо хүдэлһэн хүдөө ажахын хэн нэгэ мэргэжэлтэ һанаһан зориһоноо заатагүй хүсэлдүүлдэг, хамтын хэрэгтэ аша туһатай үрэ дүн туйладаг гээшэ. Тиихэдээ гэрэ харюусан даажа ябаһан гол тушаалдаа, уялгата албандаа бодотоор дададаг, ушар байдалай эрьесэ болон ябасые гүйсэдөөр ойлгон мэдэхэ, уридшалан тухайлха аргын һургаал абадаг, өөрынь ажал ябуулгын дуршэл улам мүлигдэн жарижажа байдаг ха гэжэ би өөрынгөө хара ухаанай бодолгодо абтадагби. Ганса энэ бэшэ. Тиимэ мэргэжэлтэ нютаг зонойнгоо, өөрынь хүтэлбэри доро дүтэ ажаллажа ябаһан хүн бүхэнэй сэдьхэл бодолые, абари зангые адаглан тааха, ажаллахы шадабариинь һайн лэ мэдэхэ бэлигтэй болодог шуу. Тиимэл байхадаа хүнтэй ушархадаа түрүүшын үгэһөө бэе бэе ойлголсохо, тэдэндээ хүндэтэйшье, өөрынь хэрэг урагшатайшье байха аэргэтэй ха юм.

Николай Родионович Евсеевые эгээл тиимэ мэргэжэлтэдэй нэгэн гэжэ хэлэхэ байнаб. Минии түрэл нютагта, түрэл ажахыда тэрэнэй хүдэлжэ эхилһэнһээ хойшо би Евсеевтэй танил болонхойб. Жэлдээ нэгэ-хоёр дахин нютагаараа ябахадаа, тэрэнтэй заатагүй уулзажа, сэдьхэлээ холбон хөөрэлдэдэг, хэжэ, бүтээжэ байһан ажал хэрэгээрнь һонирходог агшаб. Хөөрэлдөө үлхэхэдөө ехэ абьяастай, һанаһан бодоһоноо хабшан хуряангүй дуурһан үгүүлдэг зантай юм. Тиихэдээ ямар нэгэл асуудалда онсолон анхаралаа хандуулхыень, холын бодолготой юумэ хэлэжэ байһыень абаһаар лэ ойлгожо абамаар байдаг.

1962 он бэлэй. Мүнөөнэй Хориин районой газар дайдын хахадые шахуу эзэлһэн Үдын совхозые хубааха, бэеэ дааһан хоёр ажахы болгохо гэһэн шиидхэбэри абтаа һэн. Тиигэжэ районой эгээл хойто захада Хүрбын совхоз байгуулагдаа. Материально-техническэ мүртэй үндэһэ һууригүй энэ шэнэ ажахын ахамад агрономоор Николай Родионович томилогдоо бэлэй. Хүршэ районой Чисаанын совхоздо үрэһэнэй талаар агрономоор хүдэлжэ байһан хүнэй ажахын ахамад мэргэжэлтын тушаал даажа, бүхы таряан ажалай байдалай түлөө харюусаха болоод байхадаа түрүүшын үедэ тэрээндэ гайтайхан лэ байһан бээз. Тэрэ мүртөө Хүрбын голой нютагуудай эрхэ байдал, хүйтэн уларилтай байгаали, хүсэд мүртөө ороогүй таряан ажал! Адууһа мал олонтой байн гэхэдэ таряалангай, сабшалангай үрэжэл бирагүй, ёһоор ургасашье абтахагүй, хажуугаарнь эндэхи хүйтэн уларил, ган гасуур жэлнүүд үрагшагүйдүүлхэ...

Гэбэшье агроном Евсеев урдань өөрынь ажаябадалда үзэгдөөгүй эдэ бэрхэшээлнүүдһээ тунхаряагүй, газар таряалан эрхилхэ хэрэг һайжаруулхын, хүдөө ажахын ургамалнуудай, сабшалангай ургаса дээшэлүүлхын тула бэлиг шадабаряа, хүсэл оролдолгоёо зорюулжа эхилээ һэн. Анханда Хасууртайн, Хүрбын колхозууд эдлүүриин газараар дуталданги, элдүүрилжэ болоомоор участогуудай биишье һаа, модондо, бургааһа шугыда дарагдашанхай байдаг бэлэй. Тиигээдшье тэрэниие сэбэрлэхэ хүсэтэ техникэ, мүнгэ зөөришье үгы һэн ааб даа. Энэ нютагта түрүүшынхеэ ерэһэн залуу агроном Хүрбын голой, Хасууртайн газар дээгүүр хуу ябаа, шэнжэлээ, хаана хэды шэнээн участок эдлүүриин болгожо боломоор байһыень тодорхойлоо.

Тэрэ үедэ шэнэ газар ашаглалгын хүдэлөөн үшөөл үргэлжэлһөөр байгаа. Тиигэбэшье эндэ урда тээньшье энэ гэхэ юумэн, үнэндөө, хэгдээгүй байһан шуу. Иимэл байхадань Николай Родионовичой бодолһоо «шэнэ газар» гэһэн үгэнүүд холодохоёо болёо бэлэй. Совхозойнгоо бии байгаа техникые, хүсые, бэшэ арга боломжоёо элсүүлжэ, шэнэ газар ашаглалгада табиха гэһэн үүсхэл гаргаа. Тэрэнэй хэды орёо, хүшэр байбашье, арсахын яашье аргагүй байһаниинь элитэ. Тиигэжэ эгээл түрүүлэн Тээгдын отделениде ойрын жэлнүүдтэ адаг 500 гектар хуһан, шэнэһэн, уляаһан модонуудтай хара хүрьһэтэй ойбтор газар сэбэрлэжэ, хахалжа, эдлүүриин болгохо гэһэн зорилго табигдаа. Ушарынь хадаа энэ отделени таряалан багатай, орооһо таряанай, тэжээлэй ургамалнуудаар өөрынгөө хэрэглэмжые хангажа шададаггүй байгаа.

Иигэжэ тэрэл жэлһээ эндэ шэнэ газарта добтолго эхилээ. Тээгдын хүтэлһөө зүүнурагшаа нэмжыһэн жэжэхэн, удхэн бэшэ модотой, соорхойнуудаар элбэг ой сэбэрлэгдэжэ захалһан байна. Жэлһээ жэлдэ энэ хүдэлмэри даамайханаар хэгдэжэ, хэм хамжээниинь үргэдөө. Эсэсэй эсэстэ Тээгдын талада үшөө 900 гектар эдлүүриин шэнэ газар нэмээгдэбэ. «Шэнэ газар хүсэтэйл һэн даа. Һайн жэлнуудтэ, илангаяа 1975 ондо энэ участогай зарим полинуудһаа 29 центнер хүрэтэр шэниисэ хуряагаа һэмди». — гэжэ Николай Родионович мүнөө хөөрэжэ һуудаг. Иимэ ехэ ургаса Ара-Хүрбэдэ урдань абтаһан юм гэжэ дуулаһан. хараһан хүн мүнөө олдохогүйл байха.

Шэнэ газар элдүүрилһэн тухай хөөрэлдөөгөө дэлгэжэ һуухадаа, Евсеев агроном столойнгоо нэгэ һугалга нээжэ, тэндэһээ данса гаргажа ираад, иимэ т о о н у у д ы е намда хэлэбэ. «1961—1965 онуудта 286 гектар, 1966—1970 онуудта 514 гектар, 1971—1975 онуудта 923 гектар, һүүлшын гурбан жэлэй туршада 460 гектар шэнэ газар элдүүрилэгдээ. Энэмнай хамтадаа 2183 гектар болоно». Анхарал татамаар лэ тоонууд. Хорёод жэлэй саада тээ Хүрбэдэ таряалан болгоохоор иимэ хэмжээнэй газар миин хэбтэнэ гээ һаа, хэншье этигэхэгүй, үшөө шогложошье болохо һэн бээз.

Ажахын газар баялиг дээрэ нэмэри болоһон энэ ехэ хэшэг хадаа имагтал агроном Евсеевэй үүсхэлээр, тэрэнэй өөрынь ударидалга доро туйлагдаа юм гэжэ тэндэхи хүн зон омогорхон хөөрэлдэжэ һуудаг аргша. Энэ мэргэжэлтын хүдэлмэриин габьяа ганса элдүүрилһэн шэнэ газараар дүүрэнэ бэшэ. Эндэ ерэжэ хүдэлһэн сагһаа хойшонхи 16-һаа үлүү жэлнүүдэй т у р ш а д а 1648 г е к т а р сабшалан үндэһөөрөө һайжаруулагдаа, 610 гектар намагтай газар хатаагдаа, 118 гектар хэмжээтэй олон жэлэй һайжаруулагдаһан бэлшээри бии болгогдоо. Эдэмнай тэрэнэйл эдэбхитэй хабаадалгатайгаар, оролдолгын хүсөөр хэгдэһэн хүдэлмэри бшуу.

«Николай Родионович угаа номгон, налгай, даруу зантай хүн. Тэрэнэй үлүү булуу юумэ дуугаржа, нэгэндэ ёһорхожо ябахыень харахагүйш. Юрэдөө абяа шэмээгүйхэн урдахи хэрэгээ бүтээжэл ябадаг юм даа. Хүнтэйшье тааража ядахагүй», —гээд, тэрээн тухай һанал бодолоо хэлэхые дурадхахада, хэншье һаа иигэжэ харюусаад лэ байха юм.

Хүдөө ажахын үйлэдбэридэ шэнэ технологи, түрүү дүй дүршэл, онол арга нэбтэрүүлхэ ехэ эрмэлэлтэй, тэрэнээ хүсэндэнь хүргэжэ ябадагынь угаа һайшаалтай байдаг. Үбһэ шарга дээрэ һүрилхэ, кукуруза наран сэсэгтэй, обёос ешмээн хоёрые холижо тариха гэхэшэлэн шэнэ арга дүршэл ашаг үрэ ехэтэй байһанаа харуулна. Тиихэдэ олон жэлэй ногоо, намарай хара ороохо тарилга энэл ажахыда район соо эгээл түрүүлэн нэбтэрүүлэгдээ һэн. Ямар сагта ямар ургамал тарихада таарамаар байһыень тодорхойлхо туршалгын хүдэлмэри хэжэ үргэлжэлһөөр. Газарай хүрьһэ үрбуулангүй хахалха арга эндэ үргэнөөр хэрэглэгдэнэ, мүнөө хахалагдаха газарай хахадынь иимэ аргаар элдүүрилэгдэхэнь.

Энэ жэлдэ хабарай тарилгын хүдэлмэриие имагтал Ипатовска механизаторуудай арга дуршэл хэрэглэн үнгэргэжэ байна. Эртын ороохото ургамалнуудай тарилга тон богонихон болзор соо эрхим шанартайгаар дүүргэжэ шадаһан ушар ажахын ахамад агрономой эмхидхэхы үүргын ехэ байһые гэршэлнэ. Тиигээдшье тарилга, хуряалгын халуун хаһын үедэ нүхэр Евсеев унтаха нойргүй гэхээр, эсэхэ сусахые мэдэнгүйгөөр хүдэлжэ гарадаг гээшэ. Тиигээгүйдэ аргашьегүй даа. Эдэл кампанинууд агрономой ажал ябуулгада сэгиэлтэ үгэхэ, хүдэлмэриинь үрэ дүн согсолхо, муу һайнииень хоёр тээшэнь хахалан илгаха эзргэтэй бшуу.

Нёдондо али эзргын орёо, хүндэ жэл болоо һэн гээшэб. Хожом болотор хүйтэн байгаа, бороо хура огто ороогүй гэхээр. Хюруу эртэ үнаа. Хэды тиимэ жэлэй ороошье һаань, агротехническэ хэмжээ ябуулгануудые зүбөөр бэелүүлһэнэй, технологи баримталһанай аша туһаар лэ бүхы таряанай гектар бүриһөөнь 7,9 центнер, (түсэбэй ёһоор 8 центнер байгаа) ороохо сабшалангай гектар бүриһөө 11 шахуу центнер үбһэн хуряагдаа һэн. Таряанай зарим полинуудһаа гектарай 16 центнер хүрэтэр ешмээ, 14 шахуу центнер хүрэтэр намарай хара ороохо, шэниисэ сохиһон байна бшуу.

Нэгэ ажахыда иимэ удаан саг соо тогтон хүдэлһэн ахамад агрономой нюитын ажал ябуулга тухай хэлэнгүй гаража боломоор бэшэ. 1962 онһоо эхилээд, саг үргэлжэ совхозой парткомой гэшүүн, арбан жэлдэ ажахын арадай хиналтын гол бүлэгэй түрүүлэгшэ ябаа. «Знание» бүлгэмэй эхин эмхиие толгойлогшо, саг үргэлжын үйлэдбэриин зүблөөнэй түрүүлэгшэ гэһэн партийна даабаритай. Тиихэдэ районой эгээл бэрхэ пропагандистнуудай нэгэн. Тэрэнэй хүдэлмэриин дүй дуршэл тухай тусгаар бюллетень КПСС-эй райкомой пропаганда ба агитациин таһаг хэблэжэ, олоной анхаралда тунхаглаа һэн.

Гэхэ зуура, нэгэ хүндэ дан олон даабари үгтэнэ бэшэ гү гэһэн асуудал табигдажа болохоор. Үнэхөөрөө олоншье гэшэ ааб даа. Тээд коммунист Евсеев тэрээн тушаа юуншье гэжэ хэлэдэггүй. Шадахал, бүтээхэл уялгатайб гэжэ сэдьхээд, даалгаһан партийна даабаринуудһаа арсаха, али һали-боли тэдэнээ дүүргэхэ гээшэ тон таагүй агшал даа гэжэ Николай Родионович хэлэдэг.

Иигэжэ нэгэ нютагта, нэгэ ажахыда нэгэл тушаал аяар 16 жэлэй туршада даажа ябаһан коммунистын, ахамад агрономой ажалай аша габьяа, иитын эдэбхитэй ажал ябуулга үндэрөөр сэгнэгдээ гээд онсолон тэмдэглэлтэй. «Ажалдаа шалгарһанай түлөө», В. И. Ленинэй түрэһөөр 100 жэлэй ойн дурасхаалда» гэһэн медальнууд, ВДНХ-гай бага алтан медаль дээрэ хэлээшьеминн гэршэлнэ. Гадна шэнэ газар элдүүрилгын эхилһэнһээ хойшо 25 жэлэй ойдо зорюулагдаһан баяр ёһололой заседаниин Улаан-Үдэдэ, Ленинэй орденто оперо ба баледэй театрай ордон соо болоходо Н. Р. Евсеевтэ Буряадай АССР-эй Верховно Советэй Президиумэй Хүндэлэлэй грамота бэлэглэгдээ һэн.

Арбан жэлэй саада тээ тэрэ дээдэ һургуулиин эрдэмтэй агрономой шалгалта (ямаршаа очноор һуража) амжалгаа барижа, оюун бэлигээ ушаа баяжуулһан, мэргэжэлээ бүрэн мүлин дээшэлүүлжэ ябаһан минии үнинэй танил нүхэр ажалай намтарые, нинии ажал ябуулгые богонихоо тэмдэглэхэдэ иимэл даа. Бүрэл нютаймни үетэн нүхэр тэй, тэдэнэрэй үринэрые ажуулан суг хамта түрэл ажахыемни урагшань таталсаа хүргөөлсэжэ, баян дэлгэр бүдалтай болголсожо ябаһан юм. Ялын баруун областьнуудаа нэгэнһээ эхэ, эсэгэтэеэ үлдэ ондо Буряад орондо нүхэр ерэһэн эдир хүбүүнэй нүхэр иимэ хүндэтэй, нэрэ эзргүүн эрдэмтэй мэргэжэлтэ бөөмэй донь бахархажа ябаһанаа иимэ үгэнүүдые хэлэхэ гүйцэ хүсэлэнгөө бэелүүлхэ гэжэ оролдооб.

...Майн нэгэнэй һайндэр өдөр тэлжэ байгаа. Хабарай тарилгын хүдэлмэри эхилһэнэй агроном хүндэ бүри яажа ажалгүй сүлөөгүй саг. Хэды ямэшье һаань, баһал хөөрэдэхэ сага ооробди. Зуураа юумэншье олон һааб. Ямаршье «Бишни эндэ нютагжаб, ямаршье дэһээ хайшаашье ошоо» гэжэ ран байхагүй. Нэгэ тээшэ ямаршье ни ухаа алдаха, ши нютагжаа ябагаабши гэлдэхэ. Ехэл ойн газар даа. Хүн зонтойнь ойн дүү шэнги болошонхойн. Тиигэжэ гүнээгыгөөр һанаа алдаа хэлэхэдэнь «минии түрэлтэй хүмүүжэһэн газарта ажалаа нютагжыш даа, Николай Родионович!» гэжэ Хүрбын голой газар дайдын ёһотойл эзэн болоһон энэ нүхэртөө үрэхэ үгэ дурсаха дуран эзэлүүлэгдэ хүрөө һэн.

Г. ЦЫРЕТОРОВ.

КУКУРУЗА ҺАЙНААР УРГУУЛДАГ

Зэдын районойТориин совхозой кукурузашан, газар таряалангай хүдэлмэрилэгшэдэй Бүхэсоюзна мүрысөөндэ эрхимлэгшэ, Ю. А. Гагаринай нэрэмжэтэ вымпелдэ хүртэгшэ П. М. СУКНЕВОЙ дүй дуршэлһөө

Гушаад жэлдэ механизаторраар ажаллажа байхадаа Петр Мефодьевич иимэ гоёор, һайнаар бэлдэгдэһэн газар үзөөгүй шэнги байба. Гүнээгыгөөр, тэгшэхэнээр элдүүрилэгдэһэн гээшэнь! Тэрээн дээгүүр сеялкэ ябахадаа заахашье хэлбэлзэхээр бэшэ.

— Э, эх! Энээн дээгүүр «Москвичаар» гүйлгэжэ гарашахаар тэгшэ лэ! — гэжэ совхозой ахамад агроном В. А. Кречетов баяртайгаар миһэлзэбэ. —Харахадашье урматай байна. Бэрхэт, хүбүүдни! Петр Мефодьевич, уһа хээд шэрэдэг катогууд хэр зохид бэ?

— Манай эндэхи газар дээрэ энээнһээ һайн юун олдохоб! — гээд, Сукнев харюусаба. — Ёһотойл стол мэтэ тэгшэ болгожорхинол. Сэсэн лэ хүн энээниие зохёогоо байна.

Мүн иимэрхүү һайнаар кукурузын бүсад участогууд бэлдэгдэнхэй. Эндэ кукурузашанай хоёр хүбүүд — Анатолий, Виктор тэгшэд газар хахалха талаар ёһотой шалгалта баримжа гараа бшуу. Эсэгынгээ хойно энэ хоёр ябахадаа заахашье дутахагүй гэжэ оролдоо. Эсэгэнь ябад гээд лэ трактораа зогсоожо, хэр гүнээгыгөөр хахалагдажа байһыень, предплужник болон анзаһануудые шалгаха. Иигэжэ табахан удэрэй туршада бүхы газараа тарилгада бэлдээ ха юм.

Тээд тарилгань нилээд гэдэргэ татагдаа. Айхбтар хүйтэн, һалхитай хабар болоо бшуу. Байгал далайһаа, Хамар-Дабаанай хүндынүүдээр үлеэгдэнэн һалхин хорон хүйтэн гээшэнь. Май һарада иимэ хүйтэрхэнь үзэгдөөгүй шэнги. Заримдаа дааража, шэшэрхээр болоно. Иимэ сагта кукурузын үрэһэ тарибал, хүрьһэн соогоо хосоршохол.

Табяад оной үеэр эндэ кукуруза тарижа анхан захалхадаа хүрьһэнэй халаһыень ветеринарна градуснигаар хэмжэдэг байһан. Хүрьһэнэй 12 градус дулаан болоогүйдэ үрэһэ таридаггүй һэн.

Иигэһээр байтарнь, нэгэ һүни гэхээр, мойһон гэнтэ сэсэглэшэбэ. Энэмнай одоол кукурузын сеялкэ поли дээрэ гаргаха саг ерээ гэһэн нэгэ тэмдэг болоно. Эгээн түрүүн Подхулдочо гэдэг газарта, намартаа эртэ хюруу унадаг полидоо тарижа захалаа. Энээн тухай урид хүдэлһэн дуршэл ехэтэй кукурузашан Б. Д. Дроздов заажа үгэһэн байгаа.

Энэ удэр «майн 23» гэжэ Петр Мефодьевич дэбтэртээ бэшээ. Эдэнэртэ эрдэмтэд туһална. Буряадай хүдөө ажахын институдай газар таряалангай кафедрые даагша Н. В. Барнаков хабар, намартаа хюруудa сохюулдаг газарта кукурузые наран сэсэгтэй холижо тарихые дурадхаһан байна. Юуб гэхэдэ, наран сэсэг газарһаа түргэн гаража, кукурузын үнжэгэн эшэнүүдые хүйтэнһөө хамгаалдаг байна бшуу. Тиихэдээ гектарта 50 килограмм кукурузын, 10—15 килограмм наран сэсэгэй үрэһэ тарихые эрдэмтэ дурадхаһан байна. Иимэ нормоор Б. Д. Дроздов тарилга хэжэ, яһала һайн ургаса абаһан гээшэ. Зарим хүнүүд кукурузын үрэһэнэй нормые ехэ гэжэ хэлэжэ болохо. Зүгөөр тэрэнэй хүйтэнһөө, зурууд хоорондын элдүүрилгэ хэхэдэ гэмтэдэгые анхаралда абабал, зохид байха юм.

Газар хахалһандал адли сеялкэнүүдээ баһал хойно хойноһоонь ябуулаа. Хойнонь модон эрьедэг катөк шагтагалаа. Энэнь газар тэгшэлхэнээ гадна, үрэһэнэй жэгдэ һайнаар таригдахада туһатай. Үрэһэниинь 8 сантиметрһээ гүйхэн бэшээр таригдаа.

Тарилгаяа 6 удэртэ дүүргээ. Тиигэһээр лэ юрын («зиг-заг») борной шэрэжэ, буртаг ногооной хилгааһан үндэһые үгы хээ.

Хэдэн хоног үнгэрхэлөөр лэ кукурузын, наран сэсэгэй эшэнүүд бултайгаа. Ургамалнуудай гурбан набшаһатай болохоолоор лэ борнойлжо, зурууд хоорондын элдүүрилгэ хэжэ захалаа. Энэ ушарта баһал буртаг ногооной үндэһэн һалгааг-даһан байна.

Иигэжэ хоёрдохёо борнойлуулхадаа буртаг ногоон орой гараагүй, тарилгань сэбэр зандаа байһан. Энэ үедэ совхозой дирекциин, парткомой комиссии ерэжэ, тарилгын шэнар шалгахадаа, магтахын ехээр магтаа бэлэй. Бүхы полинуудтань Шанарай Тэмдэг олгогдожо, звеногой гэшүүн бүхэндэ шан барюулагдаа һэн.

—Зурууд хоорондын элдүүрилгэ гол түлэб хоёр удаа хэдэгбди. Хэрбээ хура бороотой жэлдэ тэрэниие гурба-дурбэ дахиншье хэхэдэ һайн. Зүгөөр ган гасуур жэлдэ гурбадахи элдүүрилгэ хэһэнэй хэрэгүй, хүрьһэнэй шииг үлүүсэ алдагдаха гээшэ, — гэжэ П. М. Сукнев районой хүдөө ажахын түрүүшүүлэй зүблөөн дээрэ үгэ хэлэхэдээ мэдүүлээ.

Тээд нёдондо түрүүшын хура бороо июниин һүүл багта ороо бэлэй. Кукурузашье һуга гаража захалаа. Звеногой гэшүүд ургаса хуряалгада бэлдэжэ, совхозой мастерской соohоо һүни болотор гарахаяа болёо. Олон юумэн дуталдажа байгаа бшуу. Комбайнуудаа эрхим һайнаар бэлдэхэ хэрэгтэй. Кукуруза хуряаха үедэ комбайнууд заахашье һаатабал, ургасада ехэ хохидол ушаруулжа болохо байна. Илангаяа эртэ хюруу унадаг газарта час бүхэн үнэтэй гэжэ тэдэнэр һайса мэдэнэ ха юм.

Тээд ургасаяа хуряажа эхилхэеэ ехээр яараагүй. Август һара хээзэ хээзэнэйхиһээ дулаан, наратай, бороотой байһан. Долоон удэр наран шараад, нэгэ-хоёр удэр бороо оробо. Энэ үедэ Петр Мефодьевич хэмжүүртэй шугам абажа, кукурузынгаа эшын хэр зэргээр ургажа байһые сүүдхэ бүхэндэ хэмжэдэг һэн. Сүүдхын 16 сантиметрээр үндыжэ байгаа бшуу. Комбайнуудаараа ногоо, халаахай, сенаж дараха ногоо сабшажа, һайса туршажа үзөө. Техникэнь эрхимээр бэлдэгдэһэн байһанаа харуулаа.

—Ехээр бү яара, хэды түргэнөөр ургажа байна гээшэб. — гэжэ урдынь кукурузашан Сукневые гуйба. —Хай, энэ жэл хюруу тиимэ эртэ унаха янзагүй байна.

Тиигэһээр байтарнь августын 25 хоног үнгэршэбэ. Энээнһээ сааша хүлэхэ арга һалаа, аюултай. Иигэжэ ториинмид район соогоо эгээн һүүлдэ кукурузаяа хуряажа захалаа бэлэй. Хүршэнэрэйнгээ силос даражa дүүргэхээ байхада, эдэнэр һая захалаа.

—21 мянган центнер кукурузын ногоон эндэнээ абтаа, — гэжэ совхозой ахамад агроном звеногой гэшүүдтэ дуулгаба. —Хорёод жэлдэ эндэ хүдэлхэдөө иимэ һайнаар ургаһан кукуруза үзөөгүйб. Гектарай 400 центнер болоо гээшэ! Петр Мефодьевич, амаршалнаб, баясхалан хүргэнэб!

Нёдондо ургаса хуряалга дээрэ эдэнэр түрүүшынхеэ ипатовска арга хэрэглэһэн байна. Звеногой 4 комбайнда ехэ ашаа тээдэг 8 автомашина даалгаа. Эдэнь арай шамай комбайнуудай хойноһоо үрдижэ ябаа.

Зүгөөр бусад участогуудта ургасань энээндэ хүрэхэгүй байшоо. Юуб гэхэдэ, түрүүшынхеэ звено даажа гараһан П. М. Сукнев гол анхаралаа Подхулдочын участогта табиһан, тэндэнээ һургаал, дуршэл олоно абаһан жэшээтэй.

Ургасаяа хүдэлмэриин 10 удэртэ хуряажа дүүргээ. Сукневһоо урид иимэ түргэнөөр кукуруза хуряажа захадань гараһан ушар совхоздо үзэгдөөгүй һэн. Энэмнай ипатовска арга хэрэглэһэнэй ара үрэшье байжа болоо.

Эгээн һүүлдэ совхозой контородо ургаса хуряалгын дүн гаргахада, Сукневой бүлын звено гектар бүриһөө 350 центнер кукурузын ногоо ургуулжа абаһан байба. Иимэ ургаса урдань эндэ үзэгдөөгүй.

Үнгэрһэн намар Доодо-Торидо баяртай мэдээсэл ерээ. Сукневой звено Бүхэсоюзна мүрысөөндэ эрхимлэжэ, түрүүшын космонавт Ю. А. Гагаринай нэрэмжэтэ вымпелдэ зуушалагдаа. Тиигэжэ Петр Мефодьевич Анатолий, Виктор хүбүүдтэеэ Москва хото ошожо, Советскэ Союзай хоёр дахин Герой, СССР-эй летчик-космонавт Г. Т. Береговойн гарһаа Ю. А. Гагаринай нэрэмжэтэ вымпел абажа, баярлахын ехээр баярлаа бэлэй.

—Танай бүлын экипажда кукуруза ургуулха талаар космическэ үндэрые туйлахыетнай хүсэнэб, — гэжэ суута космонавт гарынь шангаар адхаа һэн.

Космонавтын захяа дүүргэхэл хэрэгтэй. Эдэнэр Москваһаа дали ургашаһандал хүхюутэйнүүд ерээ.

Энэ жэлдэ Сукневой звено бүри оролдосотойгоор ажаллажа байна. Кукуруза тариха газартаа наг шэбхэ, минеральна үтэгжүүлгэ һайса оруулаа.

— Зундаа, кукурузын ургажа байха үедэ хүрьһэндэ оруулхаар минеральна үтэгжүүлгэ үлеөгөөб, —гэжэ звеное даагша мэдүүлбэ. — Гектарай 1,5 центнер оруулха хүсэлтэйб.

Байгша ондо эдэнэр баһал кукурузаяа наран сэсэгтэй холижо тарина. Иимэ холисоһоо һайн шанартай, белок ехэтэй силос бэлдэгдэнэ ха юм.

Сукневой бүлын звено арбадахи табан жэлэй дүрбэдэхи жэлдэ гектар бүриһөө 300 центнерһээ доошо бэшэ ургаса абаха зорилготойгоор ажаллажа байна.

С. БУХАЕВ.

УЯЛГАЯА ШЭНЭЛБЭ

1954 оной августын 4-дэ СССР-эй Транспортна барилгын министерство эмхидхэгдэһэн юм.Тэрэ гэһээр 25 жэл гүйсэхэнь. Энэ хугасаа соо орон дотор тон ехэ барилга хэгдээ. Абакан—Тайшет — Усть-Кут—Тюмень-Сургут гэһэн түмэр замууд ашаглалгада оруулагдаа. Транспортна барилгашад 5 жэлэй туршада хоридохи зуун жэлэй асари ехэ барилга—Байгал-Амарай түмэр зам барилсажа байна. Мүнөө БАМ-ай бүхы участогай гурбанайнь нэгэ хубй ашаглалгада үгтөөд, ашаатай поезднууд ябажа захалба гэхэ гү, али БАМ арбадахи табан жэлдэ алба хэжэ захаланхай.

Транспортна барилгашад 25 жэлэйнгээ ойе ажалай амжалтануудаар уттаха гэһэн зорилготойгоор социалис мүрысөө дэлгэрүүлнэ. «ЗапБАМстройстрой механизация», «Н и ж неангарсктрансстрой» трестнүүдэй коллективүүд илангаяа эдэбхитэйгээр барилга хэжэ, гүрэнэй даабари болон уялгануудые амжалтатайгаар бэелүүлнэ. Барилгашад арбадахи табан жэлэй даабари болзорһоонь урид дүүргэхэ гэһэн мүрысөөндэ эдэбхитэйгээр хабаа д а ж а, ёһотой баатаршалга харуулна. Һайн бэлэдхэлтэй, дуршэл шадабаритай хүдэлмэришэд хаба шадалаа ажалдаа сүм зорюулжа, үндэр бүтээсэ туйлана.

«ЗапБАМстроймеханизация» трестын 131-дэхи оньһожоруулагдамал колоннын коллектив түмэр замай далан дээрэ хайр шорой адхажа, гүрэнэй даабари болон уялгаяа хододоо амжалтатайгаар бэелүүлдэг. Эдэнэр БАМ-ай Эрхүүгэй участок дээрэ 49,6 километр зайда түмэр замай далан бэлдэжэ, 4,5 миллион кубометр хайр шорой зөөһэн байна. Тус коллектив дүрбэн жэлэйнгээ даабари 3 жэлэй туршада дүүргэһэн юм.

Үнгэрһэн жэлэй сентябрь һараһаа хойшо 131-дэхи колоннын хүдэлмэришэд БАМ-ай Буряадай участок дээрэ барилга хэжэ, муу бэшэ үрэ дүнгүүдые туйлана. Эдэнэр Байгалай хадануудай дундуур түмэр зам бариха хэрэгтэ тон эдэбхитэйгээр хабаадалсаа бэлэй. Байгша оной эхинһээ Дабаанһаа Гошын бүлэг болзорһоо һара урид эльгээгдэбэ. Аха дүү ороной машина бүтээгшэдтэ хэрэгтэй элдэб зүйлэй 50 шахуу агрегат ойрын үедэ эльгээгдэхэнь.

Мастер Геннадий Иванович Марченкын хүтэлбэрилдэг участогай барилгашад ажалдаа харюусалга ехэтэйгээр хандажа, даабаряа хододоо үлүүлэн дүүргэнэ, бүхы ажалаа эрхим шанартайгаар бүтээнэ. Эдэнэр дүрбэн һарын туршада 200 мянган кубометр шорой түмэр замай далан дээрэ адхаха аад, тэрэнээ 217 мянганда хүргэһэн юм. Тэдэнэр автомашинанууд, экскаваторнууд болон бульдозернуудые мнин байлгангүйгөөр ашаглаһан дээрэһээ ажалай бүтээсые 15 процентэтэр дээшэлүүлээ.

Николай Жмагай хүтэлбэрилдэг комсомол-залуушуудаа байнхай. Дүшэн мянган хүнэй байха энэ шэнэ районой зоной хүдэлдэг промышленна предприятинууд үргэн зурууд ойн нүгөө талада түбхинэнхэй. Иимэ түхэлэй зохёолгодо метеообсерваториин эрдэмтэдые хабаадуулха гэһэн дурадхал городской Советэй депутадууд оруулһан юм. Хүн зоной байраһаа мяханай комбинат, автобусно парк холодуулан нүүлгэгдэнхэй.

Уджекит хүрэтэр 5 километр зайда түмэр замай далан бэлдэжэ захалба. Эгээл хүндэ участок эдэнэртэ тудаа. Хабсагай шулуун хада ууланууудай хормойе онгилон малтажа, набтар газарнуудые тэгшэлэн, хайр шорой адхана. Жолоошод, экскаваторнуудай машинистнүүд, бульдозеристнүүд гурбан халаанай туршада барилга хэнэ.

Тон хатуу материалнуудые үрэмдэлгэдэ, хэрэглэхэ шэнэ түхэлэй сверлонууд ойрын үедэ эндэ бүтээгдэхэнь.

Залуу жолоошод комсомолшууд Алексей Бойчук, Николай Стеблянский, Михаил Митин болон бусад хамаг хүсэ шадалаа ажалдаа зорюулна, даабаряа хододоо үлүүлэн дүүргэжэ, нүхэдэйнгөө һайшаал магтаалда хүртэнэ. Шэнэ онол арга, оньһон техникэ нэбтэрүүлжэ, үйлэдбэриин ашаг үрые, хүдэлмэриин шанарые улам дээшэлүүлнэ. Тус коллектив мүнөө ажалайнгаа 100 процентые бригадна подрядаар хэнэ. Энээнэй ашаар лэ үдэр, недели, һара бүриингөө даалай бригадын жолоошод халаанайнгаа даабари хододоо 25—30 процентээр үлүүлэн дүүргэдэг юм. Николай Жмак өөрөө экскаваторай машинистээр ажаллана. Хэн ямараар хүдэлнэб, али жолоошон хэды сагай туршада һаатабаб гэжэ тэмдэглэдэг зантай. Экскаватораа шадамар бэрхээр ашаглажа, нэгэшье машина һаатуулдагүй. Жолоошод бригадирайнгаа жэшээгээр ажаллажа, үндэр бүтээсэ туйлана.

131-дэхи колоннын коллектив арбадахи табан жэлэй дүрбэдэхи жэлдэ дэлгэрүүлэн мүрысөөндэ тон эдэбхитэй гээр хабаадажа, арга болгонуудаа һайса хаража үзэжэ, арбедахи табан жэлдэ даабари СССР-эй Транспортна барилгын министерствоо эмхидхэгдэһээр 25 жэлэй ойн һайндэр, августын 4-дэ дүүргэхээр уялга һаяшаг ажалаа. Бүхы ажалаа бригадна подрядаар хэхэ. 50 мянган киловатт-час электрын эльэ хэрэглэ, 25 тонно нүүрһэ, 10 тонно бензин арьбалха, барилгын өөрынь үные 1,5 процентэтэй торнь хэлэгдэнэ. БАМ-ай бүхы участогуудай барилгаанууд энэ үүсхэлыень һайнаар уялгануудаа шэнэлбэдэг. Эндэхи колоннын хүдэлмэришэд үргэдөө хүрэхэ арга ломжотой. Мүнөө Дабаанһаа Гоуджекит хүрэтэр үдэр, бүнигүй эршэтэ ажал орюулна. Тус коллектив социалис мүрысөөндэ шуун оролсоод, яһала бэлэй үрэ дүнгүүдые туйлана.

К. ЖАМЬЯНОВ.

СОЮЗНА республикануудта

РСФСР:

ХҮДЭЛМЭРИШЭНЭЙ НЭРЭ ХҮНДЫН ХЭРЭГ

Хойто зүгэй эгээл томо предприятиин нэгэн — «Апатит» гэжэ нэгэдэлдэ залуушуул илангаяа олоор хүдэлдэг. Кировск шадархи сагай уларил Антрактидаһаа дутахагүй юм. Зүгөөр предприятиин цех бүхэнэй коллектив «Булта нэгэнэй түлөө, нэгэн бултанай түлөө» гэһэн уряа доро үйлэдбэриин болон залуушуулай ажаһуудалай хэрэгүүдые шиидхэдэг.

— Манда һая хүдэлхэеэ ерэһэн залуушуулые нэгэдэлэй түүхэтэй, тэрэнэй ёһо заншалнуудтай танилсуулдагбди, — гэжэ парткомой секретарин орлогшо Л. Крыжановская ТАСС-ай корреспондент Белоусовта мэдүүлээд, саашань иигэжэ хэлэбэ: — Хүдэлмэришэнэй мэргэжэл олгохо һайндэр үйлэдбэриин түрүүшүүлэй хабаадалгатайгаар баяр ёһололой оршон байдалда үнгэргэдэг болонхой. Залуу хүдэлмэришэн дүй дүршэлтэй мастерай хажууда хүдэлхэдөө, шэлэһэн м

ЛЕНИНГРАДАЙ ОПЕРО БОЛОН БАЛЕДЭЙ ТЕАТРАЙ ГАСТРОЛЬ ЛЕНИНГРАДТА ТҮГЭСЭБЭ

УРАН БЭЛИГТЭНДЭ АЛЬГА ТАШАНА

ЛЕНИНГРАД, майн 28. (ТАСС-ай тусхай корр. О. Серпольский). Буряадай Гүрэнэй опера болон баледэй театрай актаклынуудые Нева мүрэн эрьедэ һуугшад анха түрүүнэ хаража, аргагүй ехээр баяжаа. С. М. Кировэй нэрэмжэтэй опера болон баледэй академическэ театрай сценэ—Малэн доторнай эрхим сценэдэй нэгэн гэжэ тоологдодог, хэн ойлшадай мэдэлдэ үгтэгдэ юм.

Буряадай опера болон баледэй театрай гастрольнууд Ленинград Буряад орон дахин хоорондо тогтоһон золгы ажалай холбоо барисаанай шэнэ шата болоно»,—гэжэ хүгжэмтэ хоёр театрай хоорондо энэ хабар баталагдаһан хэлсээе сэгнэхэ зуураа, «Ленинградская правда» газетэ тэмдэглэнэ.

Дуушадай вокальна культурын үндэр дээдэ хэмжээндэ байһые шүүмжэлэгшэд нэгэн дуугаар тэмдэглээ.

Хани нүхэдэйнгее амжалта тухай хэлэхэ зуураа, Ленинградай А. Я. Вагановагай хореографическа училищида һуража, хүмүүжэжэ гараһан национальна бүлэгэй хүбүүд, басагад буряад мэргэжэлтэ баледэй эхин болоһон байна гэжэ дурдаха дуран хүрэнэ.

Эдэ үдэрнүүдтэ аяар холын Улаан-Үдэһөе ерэһэн һурагшадаа консерватори болон училищи угтан абажа, эсэгэ оронойнгоо искусствые алдаршуулан ябаһандань баясан уулзаһан байна.

«Кировский завод» гэжэ нэгэдэлэй механическа цех сэлмэг нэгэ үдэр концертын талмай боложо үгее. Тус заводто бүтээгдэһэн булад хүлэгүүд Буряадай колхоз болон совхозуудта ажаллажа байдаг. Кировецүүд һайхан концертын түлее айлшадтаа халуун баяр хүргэжэ, сэсэгүүдые болон дурасхаалай бэлэгүүдые барюулаа. Мүн эдэ үдэрнүүдтэ өөрынгее 275 жэлэй ойн баярые һайндэрлэжэ байһан алдарта Кронштадт хотодо Буряадай артистнар хани халуунаар угтагдаа.

КПСС-эй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүн, партиин Ленинградай обкомой секретарь А. А. Бадиев, Буряадай АССР-эй Министрнүүдэй Советэй Түрүүлэгшын орлогшо С. В. Ангапов гэгшэдтэй уулзажа, хани ёһоор хеерэлдэһэн байна.

«Дахин уулзатарза баяртай, хүндэтэ буряад ханинар!» — гэжэ бэлиг ехэтэй коллективтэй хахасахадаа, ленинградайхид хэлэнэ.

РСФСР-эй арадай артист Ким Базарсадаев «Хованщина» гэжэ операһоо Досифейн роль гүйсэдхэжэ байна.

«Театрай зүжэгүүдые шагнажа байхадаа, алдар сууда гараһан Ленинградай уран һайханай коллективэй бэлиг шадабариие сэгнэжэ дадал болоһон үндэр ехэ хэм хэмжээгээр тэдэнэй искусствые сэгнэжэ байнаб гэһэн бодол саг үргэлжэ һанаанда ерэхэ юм. Харин манай городой оперо хадаа 200 жэлэй түүхэтэй, тиихэдэ Улаан-Удын театр таба дахин залуу байна бшуу. Тиимэһээ тэрэнэй туйлаһан бүхы юумэн, аха дүү автономито республикын бүхы соёл культурадал адли, —Агуу Октябриин туйлалтануудай үрэ дүн мүн болоно».

М. БЯЛИК.

(«Вечерний Ленинград» газетэ).

КЛАССИКА БА МҮНӨӨНЭЙ ҮЕ САГ

М. Кировэй нэрэмжэтэ Ленинградай оперо болон баледэй академическэ театрай сценэ дээрэ Ленинэй ордэн Буряадай үндэсэй оперо болон баледэй театрай үндэсэй ехэ амжалтатайгаар тоолбо.

Энэ һая энэ театрай гастрольнь айхабтар ехэ амжалттайгаар Москва хотодо үнэлэгдэ. Энэмнай бүхы һуурилгативэй эгээл шангаар тооло болоһон, харин тиимэрэ энэ шалгалтаяа амжалтай түрэтэйгөөр барижа гарсаһан байна. Харин театрай искусство сэгнэжэ болоһоо, тэрэниие һайн мэдэдэг ленинградайхидта энэ гастроль ехэ һонирхолтой гүйцэхээ.

Тэрэ жэлэй саада тээ байгуулагдаһан хүгжэмтэ энэ театр Сибирь болон Алас-дахин зүгэй томо томо театрууд нэгэн болодог юм. Буряадай национальна хүгжэмэй искусствын бии болоһоо, саашадаа хүгжэлгэтэй театрай оруулһан үүрэг-зорилгобортой ехэ.

Гастрольдо харуулагдаха репертуартаа элдэб янзын, сэдэвтэй, өөрөшье зүйлые оруулһан байна. Национальна зүжэгүүд: М. Горькийгэй бэшэһэн «Энхэ-Баатар» гэжэ буряадай драмын оперо, Л. Кипперэй, Б. Ямпиловай «Арюун гоохон Ангар дүүхэй» балет, Ямпиловай «Шэдитэ нюуса» гэжэ оперо, «Ой тайгын дүүхэ дайда» гэһэн балетэ ехэ нуурь эзэлнэ.

Орэлхэйн хүгжэмэй искусствэ дээжэнүүдтэ, ород ардын, союзна республикуудай композиторнуудай бүтээлнүүдтэ театр үзэлжэ хандадаг байна. Бородинай «Игорь тайжа», М. Мусоргскийн «Хованщина», Д. Вердиин «Отелло», А. Аданай «Жизель», А. Меликовэй «Инаг дуран тухай домог» — нимэ ореоо, ехэ зохёолнууд театрай үндэр ехэ мэргэжэлтэй байһые харуулна бшуу. Харин зүжэг бүхэниие удаа дараалан харахадаа, үшөө, үшөө дахин эпэ эндэ үнэншэмөөр.

Театрай гастроль А. Бородинай «Игорь тайжа» гэжэ опероор нээгдээ. Найруулан табигша А. Киреев (сценическэ шэнэ редакциин Р. Тихомировай), дирижер И. Айзикович, уран зурааша А. Тимин үндэр дээдэн патриотизмаар нэбтэрэнхэй зүжэг найруулжа шадаа. Гол ролиие гүйсэдхэгшэ С. Раднаев ехэ һайнаар наадаа. Тэрэнэй Игорь —шэн габьяата сэрэгшэ, зориг түгэс хүн. Ярославльн хани халуун, үнэн сэхэ абари зангые Л. Левченко гүйсэд харуулжа шадаа. Л. Линховоиной гүйсэдхэһэн Кончак хаан өөрынь онсо илгаатай, гое һайхан образ болоо.

Театрай артистнууд дуу хүгжэмэй үндэр дээрэ болбосоролтой гэжэ тэмдэглэхэ шухала.

Жэшээнь, М. Мусоргскийн «Хованщина» гэжэ операдо Досифейн партиие дуулаһан К. Базарсадаев хадаа ленинградайхидта ехэтэ һайшаагдажа, энэ уулзалга айхабтар һонирхолтой үйлэ хэрэг болоһон байна. Дуушанай гоё бүдүүн бас хоолой өөрынгөө үргэн ехэ хэмжээгээр, аялгынгаа онсо һайханаар хүн бүхэниие гайхуулаа. Л. Линдабари бэшэ, харин Шекспирэй трагедиин гүн гүнзэгы удхые эли тодоор харуулжа шадаха, драматическа талаараа эгээл һайнаар наадаха эрилтэ табидаг байна бшуу. Энэ зүжэгэй ехэ амжалта гэхэдэ, Д. Дашиевай гүйсэдхэһэн Отеллын образ болоно. Гоё һайхан хоолойтой, хүгжэмэй үндэр болбосоролтой энэ дуушан өөрынгөө наадаһан ролиие гансашье толотомо һайнаар гүйсэдхөө бэшэ, үшөө манай урда өөрынгөө геройн хүлгөөтэ һанал бодолнуудые, гүн сэбэр, гэнэн хонгор сэдьхэлэйнь трагедиие дэлхаан өөрынь онсо илгаатай, гое һайхан образ болоо.

Театрай артистнууд дуу хүгжэмэй үндэр дээрэ болбосоролтой гэжэ тэмдэглэхэ шухала.

Жэшээнь, М. Мусоргскийн «Хованщина» гэжэ операдо Досифейн партиие дуулаһан К. Базарсадаев хадаа ленинградайхидта ехэтэ һайшаагдажа, энэ уулзалга айхабтар һонирхолтой үйлэ хэрэг болоһон байна. Дуушанай гоё бүдүүн бас хоолой өөрынгөө үргэн ехэ хэмжээгээр, аялгынгаа онсо һайханаар хүн бүхэниие гайхуулаа. Л. Линховоин Иван Хованскийн образ байгуулхадаа, гансашье гоё һайханаар дуулаа бэшэ, мүн ролиингоо драматическа талыень онсо шадабаритайгаар наадаһан байна. Гол рольнуудые гүйсэдхэгшэдэй Д. Дашиевай (Андрей Хованский), Ю. Шевченко (Василий Галицкий), Е. Бобковагай (Марфа) дуу хүгжэмэй ба сценическэ үндэр мэргэжэлынь тэдэнэй абари зангай, зүрхэ сэдьхэлэй байдалые гүнзэгыгөөр элирхэйлэн харуулха арга олгоо бшуу.

Гадаадын классикаһаа гастролиин үедэ Д. Вердиин «Отелло» харуулагдаһан байна. Ямаршье театр, үнгэрхэдөө, эгээл томо театршье, энэ оперые табиха гэһэн харюусалга өөр дээрэ даажа абадагүй гээшэ. Дуунай айхабтар орёо партинууд хадаа гүйсэдхэгшэдэй ансамбльһаа гансашье ехэ мэргэжэл шадабари бэшэ, харин Шекспирэй трагедиин гүн гүнзэгы удхые эли тодоор харуулжа шадаха, драматическа талаараа эгээл һайнаар наадаха эрилтэ табидаг байна бшуу. Энэ зүжэгэй ехэ амжалта гэхэдэ, Д. Дашиевай гүйсэдхэһэн Отеллын образ болоно. Гоё һайхан хоолойтой, хүгжэмэй үндэр болбосоролтой энэ дуушан өөрынгөө наадаһан ролиие гансашье толотомо һайнаар гүйсэдхөө бэшэ, үшөө манай урда өөрынгөө геройн хүлгөөтэ һанал бодолнуудые, гүн сэбэр, гэнэн хонгор сэдьхэлэйнь трагедиие дэлхаан өөрынь онсо илгаатай, гое һайхан образ болоо.

Киппер, Б. Ямпиловай «Арюун гоохон Ангар дүүхэй» гэжэ баледһээ хэһэг.

«Улаан-Үдэһөе ерэһэн театрай коллектив классическа уран зохёолнуудые найруулан табихаһаа гадна, өөрынгөө арадай хүгжэм ба хатарай баян соёл болбосоролтой танилсуулжа шадаха онсо өөрсэ шэнжэтэй, национальна зүжэгүүдые бии болгоо гэжэ тэмдэглэхэдэ, ехэ аятай баина.

Хорёод жэлдэ театрай репертуар шэмэглэн гоёожо байгаа Л. Киппер эй, Б. Ямпиловай «Арюун гоохон Ангар дүүхэй» гэжэ балет хатарай шэнэ һанал бодолнуудаараа, ёһотойл гос һайханаараа харагшадай анхарал татана».

А. СОКОЛОВ.

(«Вечерний Ленинград» газетэ).

ЛЕОНИД ЛЕОНОВОЙ 80 НАҺАНАЙ ОЙДО

Леонид Леонов литературада 60 жэлээ зорюулһан байна. 12 том болоһон романууд, туужанууд, зүжэгүүд ба публицистическэ статьянуудые бэшэнхэй. Хэдэн арбаад оронуудта хэблэгдэһэн, олон үеын үншагшадай дурлаһан, бүхы дэлхэйдэ мэдээжэ болоһон зохёолнуудтай.

Уран үгын энэ мастер мүнөөшье урда мэтээр хүдэлмэрилнэ. Үхибүүн байхаһаа хүдэлмэришэнэйшье, таряшанайшье багажа зэмсэг барижа башарһан, тэрэнэй хүсэтэй, шадамар гартай модон бүхэнэйнь «эжэлшэн» дадаһан саад соогоо гү, али бэшэгэйнгээ столдо ходо һуудаг. Уран зохёолшо өөрынгөө саадай түүхые урматайгаар хоорэдэг, кактусай шухаг коллекциие харуулдаг. Зүгөөр өөрынгөө зохёол бүтээл тухай хөөрэхэ дурагүй юм. Тиимэһээ бусадта — Социалис Ажалай Герой, Ленинскэ шангай лауреат, академик Леонид Максимович Леоновые һайн мэдэхэ хүнүүдтэ үгэ үгее.

Уран зохёолшо **Владимир СОЛОУХИН:**

— Элитэ мэдээжэ энэ уран бэлигтын зохёол бүтээл тухай бодомжолходоо, тэрэнэй шадабариие — бэлиг болон ажалша бэрхыень илангаяа һайн һанахаш. Бэшэгдээд, дахин буулгагдаһан, дахин дахин зурагдаһан гар бэшэгэй хуудаһые тэрэнэй стол дээрэ нэгэтэ хараад, гайхаа бэлэйб. Нэгэшье заһабаринн үгы болотор хуудаһан бүхэноо дахин буулгажа бэшэдэгби гэжэ тайлбарилаа һэн.

Тэрэнэй анхарал татаһан темэ бүхэниие шэнжэлхэ ябадалда Леонид Максимовичай тон ханамжатай наринаар хандадаг тухай олон жэшээ дурдажа болохо. «Дорогу на океан» гэжэ зохёол бөшэхэдээ, хирургиин асуудалнуудые врач мэтээр мэдэхэ болоһон байгаа. «Евгения Ивановна» гээшьень уншахадаа, хизаар ороноо шэнжэлэгшэ мэтэ оролдосотой наринаар Кахети нютагые уран зохёолшын шэнжэлһьень ойлгон мэдэрхэш. Гэхэтэй хамта, ородой ой модон тухай Иван Вихровой лекци Ключевскийн зэргэтэй түүхэшэнэй, Тимирязевай зэргэтэй биологой нэрэ хүндэ хүртэхөөр байгаа.

ВАСХНИЛ-ай академик Николай АНУЧИН:

— Леонид Леоновые хоригаран жэлэй туршада мэдэхэ, энэ уран зохёолшын, психологой, философой, байгаалиие тоти мэргэнээр мэдэхэ хүнэй олон юумэ мэдэхэ байһыень ходоодоо гайхадагби. Тэрээнһээ гадна, тэрэнэй биологическа жама ёһонуудые һайн мэдэдэг, ойн ёһотойл эзэн болоно. «Ородой ой модон» гэһэн тэрэнэй эрхим зэргын роман дотор байгаалиие сахин хамгаалгын асуудалнууд мүнөө тон шухала удха шанартай асуудалнууд болгон табигдана. Манайда ой модон элбэг, мандашье, бидэнэй уг залгамжалагшадташье хүрэхөөр байха гэхэ мэтээр романаа бэшэжэ байха үедэнь олохон хүнүүд хэлэдэг пэн. Тэдэнэ ойлгаа дан гамгүйгөөр гаргашалаабди. Тиихэдэл Леонид Максимовичта «Социальна захилтайгаар»: ой модые хамгаалга тухай һанамжаяа хэлэхэ гүйлтатайгаар хандаа бэлэйоди. Тэрэ дары зүгшөөлөө үгөөгүй, харин тусхай номууд болон журналнуудые эльгээхые гуйгаа һэн.

Хүн бүхэнэй ухаан бодолдо, зүрхэ сэдьхэлдэ нэөтэрэн нүлөөлхэһөө гадна, ажахы эрхилэлгын хэрэгтэ, ой модоной оршон байлгада нүлөөлһэн ном зохёогдон мүндэлөө. Энээнэй удха шанарые сэгнэхэнь бэрхэтэй. Тэрээндэ шэнэ шэнэ үеын үншагшадай али тухай ехээр дурлаха, сэгнэхэнь баһал өөрхэтэй.

Артист Кирилл ЛАВРОВ:

— Актер бүхэн, Л. Леоновой зохёол бүтээлые, зүжэг гү, али прозые айхабтар ехээр һонирхон уншадаг. Тиихэдээ, үнэхөөрөө мүнөө сагай ёно гуримуудта хаоаатан асуудалнуудые тодорхойлон шэнжэлхэ гэжэ уран зохёолшын ороддоһониинь ёнотой литературатай ушарна. Зол жаргал, үнэн ушар, алкаоаидалай удха гэхэ мэтэ ойлгомжонуудай эгээл гол зүйлыень ойлгожо аоахые оролдодог хүнүүдые зохёол дотороо гол болгон харуулдаг ойна. Өөрынгөө бэшэхэ темые шэнжэлэн тодорхойлхотоео хамта арад зоной намтарые бэшэдэг.

* * *

Совет литераторай үүргые уран зохёолшын ямараар ойлгодог тухай хэдэн үгэ өөрыгоорнь хэлүүлэе.

Уран зохёолшо Леонид ЛЕОНОВ:

— Бидэнэр бултадаа, мүнөөнэй Россия уран зохёолшод, Октябриин туг доро түрэһэн хүнүүдби. Тэрээннээ оюун бодолой болоосорол, уг зорилгоёо бэелүүлхэ дура зориг, дүй дүршэл, хүн тухай материал аоааби.

Уран зохёолшо гээшэ хэн бэ гэжэ би оло дахин бэшэһэн, олон удаа хэлэһэн ойнхао. Уран зохёолшо гээшэмнай хүн түрэлтэнэй онсо шухала хэрэгтэй өөрынгөө шэнжэлэгшэ болоно. Тиимэл ушарһаа тон жэжэшье ушарнуудые уншагшын эли тодоор харахынь тула үйлэ хэрэгүүдые томо болгожо үгэхэ епотон: Дурладаг ном гү? Эгээн ехээр дурлагдадаг — зүгөөр үшөө бэшэгдээдүй ном.

Л. Леонов шэнэ, ехэ захатаяа — «Космический» гэжэ нэрэтэй, дэлхэйн хүн зон — замбуулинда нютагжагшад тухай романаа дүүргэнтэжэ байнхан.

(ТАСС-ай корр).

Хилын саанаһаа

• ТАСС • АПН •

...ХА ДҮҮГЭЙ ХАРИЛСААНАЙ ШЭНЭ ХУУДАҺАН

...БУДАПЕШТ. КПСС-эй ...-гай Генеральна секретарь, СССР-эй Верховно ...дэй Президиумэй Түрүүлэгшэ Л. И. Брежнев түрүүлэн совет партийно-правительственна делегациин хани ...ой албанай хэрэгээр ...-тэ ерэхээ байһыень ...й бүхы орон халуунаар ...ршална гээд ВСРП-гэй ...-гай гэшүүн, Венгриин ...-ай Республикын Президиумэй секретарь И. Кадар мэдүүлбэ.

...ундэтэ совет айлшадай ерэлгые ехэ этигэл найдабаритайгаар хүлеэжэ байнабди гэжэ тэрэ ТАСС-ай корреспонденттэй хөөрэлдэхэдөө хэлээ. Ушарынь юуб гэхэдэ, нүхэр Л. И. Брежневэй Венгридэ ерэлгэ, совет-венгер хүтэлбэрилэгшэдэй уулзалга бүхэн манай аха дүү ёһоной харилсаае хүгжөөлгэдэ шухала шата болодог юм. Совет партийно - правительственна делегациин албанай хэрэгээр ерэлгэ манай харилсаанай түүхэдэ элитэ схэ һуури эзэлхэ байна.

КПСС болон Совет правительство ленинскэ эб найрамдалта гадаадын политическэ хараа шэглэл бэелүүлдэг. Л. И. Брежневэй асари ехэ үүргэ дүүргэдэг эб найрамдалай ба арадуудай аюулгүй байдалай түлее эсэшэ сусашагүй, нугаршагүй тэмсэл венгер арадай хүсэл зоригые элирхэйлнэ. Тиимэһээ оидэ Совет-үүдэй ороной хүтэлбэрилэгшэ, уласхоорондын коммунис ба хүдэлмэришэнэй хүдэлөөнэй элигэ ехэ ажал ябуулагша нүхэр Л. И. Брежнев түрүүтэй совет партийно-правительственна делегациин Венгридэ ерэлгые онсо хүндэтэйгөөр хүлеэжэ байнабди.

Стратегическэ добтолхы буу эзбсэгүүдые хизаарлаха тухай договорто һаяар Венэдэгар таһигдаха байһаниинь илангаяа һонирхолтой. Буу эзбсэгүүдые хуряахын, бүхы дэлхэй дээрэ эб найрамдал хангахын түлее тэмсэлдэ тэрэнэй шэнэ түлхисэ боложо үгэхэ байһандань найданаоди.

...ЛИ АЛИНДАНЬ АШАТАЙ ТУҺАТАЙ ХАРИЛСААН

...АШИНГТОН. Хүдөө ажахуй асуудалнуудаар США-ба СССР-эй хоорондохи харилсаае саашадань хүргэгэ шухала гэжэ США-ай хүдөө ажахын министр Бергланд тэмдэглээ. ...талын харилсаанай программаар США-да ерээд байһан совет хүдөө ажахын залуу мэргэжэлтэдтэй эндэ уулзахадаа тэмдэглээ.

Жэл урда тээ би Советскэ Союзаар ябажа ерээ һэм гэжэ министр хэлэбэ. Совет тала американ делегациие гон халуунаар угтаа һэн. СССР-тэ ошолгомнай аша үрэ ехэтэй, һонирхолтой байгаа. Мүнөө СССР-тэ ошохые бэлдэжэ байһан американ хүдөө ажахын залуу мэргэжэлтэдэй аяншалгаараа сэдьхэлээ ханаха байһандань найданаб. Совет делегациин гэшүүд США-гай элдэб районуудтахи хүдөө ажахын фермэнүүдтэ хүрэхэ, американ адли мэргэжэлтэдтээ һанамжануудаа хэлсэхэ, дүй дүршэлөө халан абалсаха байна.

СРВ-гэй МИД-эй НОТО

...АНОЙ. СРВ-гэй Гадаадахи хэрэгүүдэй министерство Хитадай МИД-ой нотоо эльгээбэ. Хоёр ...ой хоорондохи харилсаанай асуудалнуудые гуримдаха талаар үнгэргэгдэһэн ...лдөөнүүдэй хоёрдохи ...дары түргөөр эхилхэ ...найдажа байнаа мэдэ...э. Гадаадын хэрэгүүдэй ...инистрэй орлогшо Динь ...Лием түрүүтэй Вьетнамай правительственна делегаци, багсаахада, июнийн 15-най үеэр Пекин ошохоор бэлэн юм гэжэ ноото соо хэлэгдэнэ.

Ханойдо үнгэргэгдэһэн хөөрэлдөөнүүдэй түрүүшын шатые Пекин нэгэ талаһаа зогсооһон байгаа гээд мэдэнэбди. Тэндэ табан уулзалгын һүүлээр Хитадай талын хараа бодолһоо уламжалан, ямаршье амжалта туйлагдаагүй.

ХАНОЙ. Вьетнамай информационно агентствын мэдээсэһэнэй ёһоор, плендэ ороһон хүнүүдые ээлжээтэ андалдан абалсалга вьетнам-хитадай хилэ шадар үнгэргэгдөө. Хитадай ээрхэг түримхэй ябуулгын үедэ плендэ ороһон бүлэг солдадуудые Вьетнам Хитадай талада бусааһан байна. Вьетнамай түлөөлэгшэд шархатаһан гү, али үбшэн бүлэг вьетнамайхидые, тэрэ тоодо 24 эхэнэрнүүдые тушаажа абаһан байгаа. Урда тээхидэнь адли, Вьетнамда дамжуулгдаһан плендэ орогшодой дунда граждан хүнүүд олон.

Плендэ ороһон хүнүүдые андалдан абалсажа байха үедэ Хитадай үүдхэһэн һүйдхэлтэ ябуулгыень — минэ тэһэлһэн ушарыень Вьетнамай делегациин толгойлогшын орлогшо эрид буруушааба.

Эб найрамдалай шахардуу байдал һуларуулхын тула

БРЮССЕЛЬ. Стратегическэ добтолхы буу эзбсэгүүдые хизаарлаха тухай советамериканай договорто Венэдэгар таһиха ушарые юристнүүд-демократуудай уласхоорондын нэгэдэл (МАЮД) халуунаар амаршална. Энэ хадаа буу эзбсэгүүдые хуряаха уласхоорондын эрхын гол ёһонуудые саашадань хүгжөөхын тула айхабтар ехэ удха шанартай байна гээд МАЮД-ай эндэ тараагдаһан мэдүүлгэ дотор хэлэгдэнэ.

Буу эзбсэг бүтээн гаргалга шахардуу байдал һуларуулха хэрэгтэ аюултай байна, амгалан байдалай асуудалнуудта, финансын гаргашануудай ургалтада, үлэсхэлэн байдалтай тэмсэлдэ ехэ аюул тохёолдуулна, гээд мэдүүлгэ дотор тэмдэглэгдэнэ.

Эрхэ сүлөөгэй түлөө тэмсэлшэдтэй һанал нэгэтэй

АЛЖИР. Африкын арадуудай сүлөөтэ болон бэсэ даанан байдалай түлөө тэмсэхэ, али бүхы туһаламжа эдэнэртэ үзүүлхэ гээшэ манай шухала зорилго болоно гэжэ Бүхэафрикын эхэнэрнүүдэй эмхиин секретарь Ф. Беттахар мэдүүлбэ. Национальна сүлөөрэлгынгөө түлөө тэмсэдэг Намиониин, Зимоабвиин, Урда Африкын арадуудтай һанал нэгэтэй байһанаа тэрэ элирхэйлээ.

ХӨӨРЭЛДӨӨНҮҮД ДҮҮРЭЭ

РИМ. США-гай гүрэнэй секретарь С. Вэнс Италиин политическэ ажал ябуулагшадтай хөөрэлдөөнүүдээ майн 29-дэ эндэ дүүргэбэ.

Президент А. Пертини, Министрнүүдэй Советэй Түрүүлэгшэ Дж. Андреотти, гадаадын хэрэгүүдэй министр А. Форлани гэгшэдтэй хөөрэлдэхэ үедөө буу эзбсэгүүдые хуряаха асуудалнуудые, Дүтын Зүүн зүгтэхи байдалые, элшэ хүсэнэй асуудалнуудые, хоёр талын харилсаае зүбшэн хэлсэһэн байгаа.

ОСВ-2 тухай совет-американ хэлсээндэ гар табилга политическэ таарамжатай байдал байгуулдаг юм гэжэ хоёр тала тэмдэглээ. Тэрэ шахардуу байдал һуларуулха, буу эзбсэгүүдые хуряаха хэрэгтэ горитой хубита болохо юм.

Гэхэтэй хамта нютагай шэнжэлэгшэд США-гай гүрэнэй секретариин ерэһэн ушарые болзорһоо урид, июнийн 3-4-дэ үнгэргэдэхэ һунгалтатай холооно. Италида хашалта хэхэ, зүүнэй үзэлтэй хүсэнүүдэй ажал ябуулгын эдэбхижэлгые бууруулха, тэдэнэй түлөөлэгшэдые правительствын бүридэлдэ оруулхагүй гэжэ США оролдоно. Бүгдэ ниитын һунгалтын урда тээ С. Вэнсын Апеннинэдэ байһан ушар Италиин дотоодын политическэ байдалаар Вашингтоной һанаагаа зобожо байһан тухай элирхэйлэн гэршэлнэ гээд «Стампа» газетэ бэшэнэ.

СОЦИАЛИС ОРОНУУДААР

«КОЛУБАРЫН» ЭЛШЭ ХҮСЭН

БЕЛГРАД. «Хоёрдохи блогые хүдэлгэхэ!» — гэһэн захиралта хон-жэн байдалые хаха зурана. Диспетчерэй кнопко даражархихада, мантан ехэ турбина хүнэй хүсэл бэелүүлэн, түрүүн аалиханаар, удаань түргэдэ түргэдэһөөр эрьелдэжэ эхилнэ. Хүтэлэриин пульт дээрэхи хиналтын лампын носоходо, «Колубара» гэжэ теплоэлектростанциин шэнэ энергоблогой үйлэдбэрилһэн элшэ хүсэн Югославиин энергетическэ системэдэ дамжуулагдаба гэжэ ойлгобобди. Энэ үдэрһөө эхилжэ «Колубара» гэжэ теплоэлектростанци жэл бүри 1,5 миллиард киловат-час электрын элшэ хүсэ оронойнгоо жасада оруулжа байха юм.

Белградаа баруун урда зүгтэ оршодог Колубарска шулуу нүүрһэнэй бассейн шадар баригдапан «Колубара» гэжэ энэ олон мянган хүнһөө бүридэһэн комбинадай коллективэй гол зорилго хадаа электрын элшэ хүсэ үйлэдбэрилгээ эрид дээшэлүүлгэ мүн болоно. Эндэ, Колубарын бассейндэ, шулуун нүүрһэ малтан абаха, электрын элшэ хүсэ, мүн химиин элдэб продукци үйлэдбэрилхэ бүхы арга боломжо бии юм. Мүнөө дээрээ олдоод, тодорхойлгоод байһан шулуу нүүрһэнэйшье нөөсэнүүд 1 миллиард тоннохоо дээшэ болодог.

БОЛГАРИИН ХИМИГҮҮДЭЙ ҺАИНДЭР

СОФИ. Болгарида химическэ промышленностиин хүдэлмэрилэгшэдэй үдэр баяр ёһололой, ажалай амжалтын оршон байдалда тэмдэглэгдэбэ.

Промышленностиин энэ һаловари социалис байгуулалтын жэлнүүдтэ орон дотор бии болоһон намтартай. Тиихэдэ СЭВ-эй гэшүүнороноуудай, нэн түрүүн Советскэ Союзай ехэ хэмитэй таһаршагүй нягта холбоо барисаатайгаар хүргэнэ гэжэ онсолон тэмдэглэлтэй.

Бургас ба Плевен хотонуудтахи нефтехимическэ комбинадууд, Девна шадархи заводуудай комплекс, Видин, Свиштов хотонуудай химическэ предприятинууд СССР-эй техническэ туһаламжада түшэглэн баригдаһан байха. Нэрлэгдэгшэ предприятинууд Болгариин химическэ, нефть бүйлуулдаг, целлюлозо-саарһанай промышленностиин бүхы продукциин хахадһаа ехые үйлэдбэрилэн гаргадаг юм.

Мүнөө Болгариин Арадай Республика дотор элдэб янзын шэнгэн түлшэ, искусственна каучук, бүд нэхэдэг промышленностьда шухаг хэрэгтэй химическэ утаһанууд, үтэгжүүлгэ, үргэн хэрэгсэлэй эд бараан ороноингоо хэрэглэмжые гүйсэд хангахаар үйлэдбэрилэгдэнэ.

УРАН ЗУРААШАД — ЗАВОДОЙ СТИПЕНДИАДУУД

ВАРШАВА. Краков хотын выставкын түбэй зал соо табигдаһан олон тоото зурагууд, графическа бүтээлнүүд, скульптурна композициинууд барандаа металлургнуудай баатарлиг ажал хэрэгтэ зорюулгданхай. Юуб гэхэдэ, энэ зохёол бүтээлнүүдэй авторнууд анхандаа В. И. Ленинэй нэрэмжэтэ металлургическа комбинадай стипендиадууд байһан юм.

Түрүүшын үедэ комбинат инженер, экономист мэргэжэлтэй болохо хүсэлтэй залуу үетэниие дээдэ һургуулинуудта эльгээдэг, имагтал тэдээндэ заводой үмэнөөе стипендиа түлэдэг байһан гээшэ. Мүнөө тэдэ стипендиадуудынь предприятиин инженерно-техническэ мэргэжэлтэдэй найдамтай түшэг тулгуриинь болонхой.

Һүүлэй жэлнүүдтэ комбинат хүдэлмэришэдэй ажалай эрхэ байдал һайжаруулха, үйлэдбэриин эстетикэ сахиха хэрэгтэ онсо анхарал хандуулжа эхилээ. Уран зураашад гэр байрануудые, байшангуудые гоёон шэмэглэнэ, улаан булан, вестибюльнүүд доторхи байгууламжые таарамжатай ураар түхеэрнэ. Комбинадай газаа түхэлые хубилгаха, сэсэг набша, ургамал мододоор тэрэнэй орошониие бүрхөөхэ зорилгоор мүн лэ ехэ хүдэлмэри ябуулагдажа байнхай юм.

АГЫН АЛДАРТА ХҮБҮҮН

1913 ондо һэн. Малшан Ринчин Золтоевой бүлэдэ гурбадахи үхибүүниинь гаража, тэрээндэ Базар гэжэ нэрэ үгөө бэлэй. 1916 ондо эсэгэнь ара талын хүдэлмэридэ татагдаад, бусаагүй. Тиимэһээ хара багаһаа хойшо үхибүүдынь эхэдээ туһалдаг бэлэй. Баир ахайтаяа, Цыпилмаа эгэшэтэеэ Базар мал адуулаа, үбһэ сабшалсаа. Юрэдөө, хүсэ шадалаа гамнангүй ажал хэһээр лэ ургаа һааб даа.

Тэрэ үедэ Боржигантайн сомоной мэдэлдэ байһан Шара-Хүнды нютагта Базарай абга Аюша Золтоевой эмхидхэһэн малшадай нэгэдэлдэ 1929 ондо, Цыргемаа Бальчинова эхэнь оробо. Нэгэ бага һүүлдэ нэгэдэлэй гэшүүд Сүүгэл нүүжэ, «Шэнэ ажал» гэжэ коммунын бүридэлдэ ороо бэлэй.

Базар тэрэ үедэ хоёр жэл соо Хотошын һургуулиндa һураад, удаань Агинскда һуралсалаа үргэлжэлүүлбэ. Эндэ һуралсалаа түгэсхөөд, Агын багшанарай үчилищи амжалтатайгаар дүүргэһэн юм. Тиигээд Зүдхэлнин эхин һургуулида багшалһан байна.

Эндэ ажаллажа байхадань дайн эхилээ бэлэй. 1943 ондо сэрэгтэ абтаад, энэл оной сентябрь болотор оньһожоруулагдамал 9-дэхи корпусой бүридэлдэ Ясная Поляна шадар ара талада байба. Сентябриин найманда фронтдо дүтэлжэ, байлдаанда орохо захиралта абтаад, сентябриин 19-дэ Прилуки, Рудовка, Малые Яготки, Переяслав руу зугадажа байһан дайсаниие намнажа эхилбэ. Танкова 3-дахи армиин бүридэлдэ тус корпус оруулагдаһан байгаа.

1943 оной сентябриин 25-да корпусой сэрэгүүд Днепр мүрэндэ тулажа ерэбэ. Удангүй энэ агуу мүрэниие гаталалган эхилээд, 71-дэхи бригадын хоёр батальон баруун эрьедэнь гараад байба. Эдэ сэрэгшэдэй дунда Базар Ринчино ябалсаа. Букринска плацдарм гартаа эзэлжэ байхын тулада сэрэгшэд баатарлигаар тэмсээ һэн. Дайсанай добтолгонуудые хойно хойноһоонь саражал байгаа. Эгээл тиихэдэ Базар Ринчино баатар зоригтой хүбүүн байһанаа харуулаа.

Эндэ болоһон байлдаануудай үедэ ПТР түхэлэй буугаар дайсанай 3 танк галдаа, нэгэ добтолгын үедэ өөрынгөө гараар 7 фашистые хоорогоод, шархатаһан командираа байлдаанай поли дээрэһээ аюулгүй газарта гаргаа. Тиигэжэ 1943 оной августын 31-дэ «Шэн габьяагай түлөө» медаляар шагнагдаа бэлэй.

Улаан Армиин Букринскэ добтолго дайсанай хүлеэгээгүй байтар эхилһэн юм. Тиимэһээ фашистнууд нилээд бахардаад абаа. Гэбэшье удангүй байдалаа һайн ойлгожо абаад, энэ плацдармын урда. ехэ сэрэг суглуулжа шадаба. Иимэ болоод байхадань, манай командовани ондоо шиидхэбэри абаа. Киевһээ хойшоо ехэ сэрэг суглуулаад, тэндэһээ гол добтолгоёо эхилхэ гээ ха юм. Октябриин 26-да 9-дэхи корпус һөөргөө зүүн бэе гаража, Днепр зубшан дабшаад, Лютежскэ плацдармда ерэбэ. Тэрэ үедэ эндэ 150-яад мянган сэрэгшэд, 1500-гаад элдэб калибрай үхэр буу, миномёдууд, 500 танк суглуулагдаад байгаа.

Ноябриин эхеэр Улаан Армиин добтолго эхилбэ. Тиихэдэ Базар Ринчиногой часть ходо байлдаанда ябаа һэн. Буряад арадаймнай эрэлхэг хүбүүн баһал баатаршалга харуулжа, фронтовой газетын февралиин 21-нэй номерто тэрээн тухай очерк толилогдоо һэн. Эндэ тус очеркһоо хэһэг уншагшадайгаа анхаралда дурадхая.

«Үүр сайба. Тэнгэриин хаяа улаан гэрэлээр үнгэтэжэ, һүниин харанхы шэнгэрэ шэнгэрһээр һүнэн ошобо, сэлмэг һаруул болобо. Һүни соо баруулжаа холо дабшан ошоһон Базар Ринчино рядовой Фёдоров хоёр ехэл эсэнхэй шоссейн хажууда хэбтэнэ. Үргэһэнэй хүрэхэ гээшэнь аргагүй! Гэбэшье Ринчино үргэһөө арай шамай диилэн, анигдахаяа һанаһан нюдэеэ аршасагаан, Украинын үргэн талые анхаралтайгаар адаглан шэртэнэ. Аяар холо манай артиллериин нээрхэ үглөөнэй һонорто элеэр дуулдана. Ринчино нүхэрөө түлхинэ: «Бу унта, Фёдоров, дайсан мэнэ ерэхэдээ болохо. Бу унта...»

Бүнуудай нэерээн улам дүтэлхэдэл гэбэ. Ринчино һонороор шагнаархаха зуураа, гансата бэеэ зэһэдхибэ. Эсэһэнээ огто мартажархина хэбэртэй. Тэрэ нүхэрөө бүри шангаар түлхибэ. Тэрэнь улайшаһан нюдөө нээгээд, юушье ойлгоогүй янзатайгаар:

— Юун? — гэнэ.

— Немецүүд! — гэжэ шэбэнээд, Ринчино зангаадхиба.

Жалгануд соогуур шуургаН годирһон харгы дээрэ 50-яад фашистнуудай гүйжэ ябахань харагдаба. Тэдэнэр ехэл айһан, тэбдэнэн янзатай хирэ хирэ болоод лэ гэдэргээ харана.

— Һэримжэтэй бай! — гээд Ринчиногой кювет руу мухарин ороходонь, Фёдоров хойноһоонь баһал мухариба. Газарта няалдаад, дайсанай дүтэлхые тэдэ хоёр тэсэмгэйгээр хүлеэнэ.

— Рота, захиралтымни шагна! — гэжэ Ринчино номгохоноор хашхарба. — Дайсадые буудагты!

Энэл үедэ эрэлхэг хоёроймнай автомадууд таршаганалдашаба. Ринчино һүрэжэ бодоод, «Нүхэдүүд! Урагшаа!» гэмсээрээ урагшаа дабшаба. Немецүүд бүришье бахардашаба хэбэртэй. Тэдэнэр ородуудай ехэ отрядтай дайралдашабабди гэжэ һанаа ха юм. Тиимэһээ булта буугаа хаяад, гараа үргөө бэлэй. Хоёр совет сэрэгшэд 23 фашистые плендэ абаба. Бэшэнниинь тэдэнэй мэргэн һомондо дайрагдаад, эндэ тэндэ бархайлдажа хэбтээ һэн...».

Совет сэрэгшэ Базар Ринчино үдэр бүхэндэ баатар зориг харуулжа ябаа. Эрэлхэг зоригтоной, алдар солотоной зам ниимэл ха юм. Түрэл Эхэ орондонь добтолһон хархис булимтарагшадые шадаал һаа түргэнөөр үй бута сохихо хэрэгтэ ехэ хубитаяа оруулха эрэлхэг зоригой эрмэлээл энэл байгаа ааб даа.

Нэгэтэ манай рота фашистнуудай шанга добтолго доро оробо. Оршон тойрон соо эгээл үндэр гүбээ гартаа оруулха һэдэлгэ тэдэнэр хэжэ, гол хүсэнүүдээ нишэнь хаяһан байгаа бшуу. Немецүүд ротын баруун хажууе түреэд, бүлэг бүлэгөөрөө ара таладань гаража эхилбэ. Энэ үедэ сержант Ринчино ерэжэ, ямар шахардуу байдалай тохёолдоһые гансата сэгнэмсээрээ, хэдэн сэрэгшэдые суглуулаад, харюугай добтолгодо бодхообо. Тэрэ хорёод фашистые тиихэдэ хюдажа, дайсан сухариха баатай болоһон юм.

Нүгөө ушартань манай сэрэгшэдэй урагшаа дабшахадань һаад ушаруулһан дайсадай хоёр пулемёт усадхаа. Бултанай хараһаар байтар тэрэ урагшаа мүлхибэ. Бүри дүтэ ошоод, ПТР буугаар буудажа, үхэл асаржа байһан пулемёдуудые аниргүй болгоо.

Үшөө нэгэ байлдаанай үедэ гитлеровецүүдэй нэгэ бүлэг манай ара тала руу шүргэн ороод, миномётно батарейн позицида дүтэлжэ ябаба. Энээниие обёорһон Ринчино гансаараа угтан абахадаа, автомадаараа табан солдадые хиргажа үнагаагаад, нүгөө хоёрынь прикладаараа сохижо усадхаа һэн.

Эхэ оронойнгоо эрэлхэг сэрэгшэ Базар Ринчино иимэ баатарлигаар тэмсээ. Партиг, Совет правительство тэрэнэй дайшалхы габьяае үндэрөөр сэгнэжэ, Советскэ Союзай Геройн нэрэ зэргэ олгоо.

Базар Ринчино фронтдо ородоо гурбан һараһаа үүгүүхэн саг соо дайсантай тулалдаһан байна. 1943 оной декабриин 28-да Житомирскэ областиин Коростышево хото шадар баатарай үхэлөөр үнаһан. Гэбэшье тэрэнэй дурсахаал хэтэдээ мүнхэ. Эхэ оронойнгоо эрхэ сүлөөгэй түлөө ами наһаяа үгөө ха юм. Агын буряадай автономито округой Сагаан-Уула тосхондо тэрээндэ хүшөө табигданхай, тэрэнэй алдарта нэрээр үйлэнүүд, пионерэй дружиннануудые нэрлэгдэнхэй.

Б-Н. ЛХАМАЖАПОВ,
«Путь Ильича» колхозой арадай музейн директор.

СПОРТ СПОРТ СПОРТ СПОРТ СПОРТ СПОРТ СПОРТ

ЗУНАЙ ХАҺЫЕ АМЖАЛТАТАЙГААР ЭХИЛБЭ

РСФСР-эй арадуудай зунай VII спартакиадын июниин 20-до Челябинскда эхилхэ түгэсхэлэй мүрысөөнүүдэй урда тээ Буряадай хүнгэн атледүүд үндэр үрэ дүнгүүдые туйлажа байна.

«Трудовые резервы» бүлгэмэй Түбэй советдэй кубогта хүртэхын түлөө хүнгэн атлетикын олон зүйлөөр мүрысөөн Ташкентдэ үнгэргэгдэжэ, энэ бүлгэмэй Буряадай областной советдэй инструктор спортын мастер Надежда Виноградова, тус советдэй инструкторнууд спортын мастерта кандидадууд Ирина Чекмарева болон Николай Суворов тэрээндэ хабаадахадаа, ехэ амжалта туйлаба.

Нёдондо жэлэй РСФСР-эй чемпионка, командна тоосоогоор СССР-эй кубогта хүртэгшэ Н. Виноградова хүнгэн атлетикын табан зүйлөөр мүрысэхэдөө, Буряадай спортын түүхэдэ түрүүлэн «гроссмейстерскэ» шата гаталан гараһан байна. Тиигэжэ республикын шэнэ рекорд тогтоогдобо — 4028 очко. Тэрэ дабалтануудтай 100 метрые 14,9 секунда соо гаталһан, 11 метр 96 сантиметртэ ядро түлхиһэн, 163 сантиметр үндэрые, 582 сантиметр утые харайһан, 800 метртэ 2 минута 17,4 секунда саг харуулһан байгаа. Н. Виноградова өөрынгөө урдын рекордые 56 очкогоор үлүүлээ бшуу.

Ирина Чекмарева эдиршүүлэй бүлэгтэ мүрысэхэдөө, 3700 очко абажа, илалта туйлаба.

Зал соо утые, үндэрые харайлгаар, долоон зүйлөөр республикын рекордсмен Николай Суворов 10 зүйлэй мүрысөөндэ хаба шадалаа түрүүшынхээ туршахадаа, ехэ амжалта туйлаһан байна. Тэрэ 6453 очко абаба. 196 сантиметр үндэрые харайжа, Улаан-Удын 3-дахи техническэ училищиин багша Владимир Чанцевай урдын амжалтые 1 сантиметрээр үлүүлээ.

Тиигэжэ Н. Виноградова, И. Чекмарева болон Н. Суворов «Трудовые резервы» бүлгэмэй Россин советдэй бүридэлдэ орожо, түбэй советдэй кубогта хүртэбэ. Һаяхан эдэнэр «Пахтакор» стадион дээрэ үнгэргэгдэһэн СССР-эй кубогта хүртэхын түлөө хахад финалай мүрысөөндэ хабаадаһан байна.

***

Улаан-Удын индустриально-педагогическа техникумэй һурагша спортын мастер Павел Яковлев РСФСР-эй кубогта хүртэхын түлөө Волгоградта үнгэргэгдэһэн мүрысөөндэ амжалта туйлаа.

Урилдаагаар ороной хоёр дахин чемпион, залуушуулай дунда США-да, Польшодо, ГДР-тэ үнгэргэгдэһэн уласхоорондын мүрысөөнүүдтэ илажа гарагша П. Яковлев эндэ 1500 метртэ урилдахадаа, 3 минута 43,8 секунда саг харуулжа, нэгэдэхи һүүри эзэлбэ. Энэ жэлдэ эдиршүүлэй дунда урилдаагаар орон дотороо илажа гараһан Буряадай багшанарай институтдай студент спортын мастерта кандидат Александр Костецкий энэл зайда 3,46,8 минута саг харуулжа, табадахи һуурида гараба. «Трудовые резервы» бүлгэмэй Буряадай областной советдэй конспектор Татьяна Позднякова 3 мянган метртэ 9 минута 20,1 саг харуулжа, мастер норматив дүүргэ.

***

Улаан-Удын 31-дэхи школой һургуулиин 9-дэхи классын һурагша Елена Крутько үндэрые харайлгаар эдиршүүлэй республиканска шэнэ рекорд тогтоообо. Районой һургуулинуудай дунда үнгэргэдэһэн мүрысөөндэ Крутько 163 сантиметр абажа, Татьяна Герасименкэдэ хабаадаһан 10 жэл соо ойроо хүртэгээ байһан амжалтые 1 сантиметрээр үлүүлээ.

Б. МИРОМАНОВ.

ФЛОРИН ГЕОРГИУГАЙ НАЙДАЛ

Румыниин шатаршадай аха заха гэжэ алдаршаһан 34-тэй гроссмейстер Флорин Георгиу энэ жэлэй намар Ригэдэ үнгэргэдэхэ зононууд хоорондын мүрысөөндэ бэлдэнэ.

Һаяхан тэрээнтэй уулзахадаа. «Танай хорин жэлэй ажал ябуулгада ямар ехэ үрэ дүн туйлаа һэмта?» — гэжэ асуухадам, гроссмейстер иигэжэ хариусаба: «Одото сагаа» даб дээрэ хүлеэжэ, байнаб. Юрэдөөл, иимэ саг һаяын жэлнүүдтэ намда хүрэжэ ерэхэ байха. Ригэдэ зононууд хоорондын мүрысөөндэ гурбадахяа наадахаб. Бэлигтэй бэрхэ шатаршад Таль, Полугаевский, Ларсен, Горт, Майлс гэгшэд энэ ехэ мүрысөөндэ хабаадаха байна. Тиигээшье һаань, дэлхэйн түрүү һуури эзэлхын түлөө мүрысөөндэ кандидат болохын тула энэ удаада эгээл ехэ алхам хэхэ ёһотойб гэжэ найданаб».

Флорин Георгиу хори гаран жэлэй турша соо Румыниин шатарта дуратайшуулай этигэл найдабаринь боложо ябаһаар. 1965 ондо тэрэ түрүүшын румын гроссмейстер болоһон.

Тэрэнэй спортивна намтар тухай баримта мэдээнүүдые тобшохоноор хэлэхэдэ ниимэ: Плоешти хотодо түрэһэн арба наһатай хүбүүе үнэзгы сэсэн ухаатай хүбүүн гэжэ нэрлэдэг бэлэй. Эдытэйдээ тэрэ ехэшүүлэй мүрысөөндэ наададаг һэн. 1960 ондо тэрэ оронойнгоо түрүү һуури эзэлхын түлөө түгэсхэлэй нааданда анха түрүүшынхээ хабаадабашье, чемпионой нэрэ зэргэдэ хүртэнэн юм. Энэмнай арбан табатайдаа бшуу! Гурбан жэл үнгэрхэдэ, Флорин Георгиу эдиршүүлэй дунда дэлхэйн чемпион болоо һэн.

Тэрэ гэһэнһээ хойшо Ф. Георгиу оронойнгоо суглуулагдамал командын бүридэлдэ орожо, найман олимпиадада, тэрэнэй гурбандань түрүүшын хюлгэ дээрэ наадахадаа. нэгэшье шүүгдээгүй байна. С. Глигорич, Е. Геллер, Л. Любоевич, У. Андерсен, Л. Портиш гэгшэдтэй хэдэ дахин уулзахадаа, булюу байдалтай болонхой. Бобби Фишертэй уулзалгануудтаа 2:2 тоотойгоор тэнцэһэн (нэгэ партида илаһан, нэгэндэнь шүүгдэһэн, хоёртонь тэнцэнэн) байха юм. Һонирхолтой юумэниинь юуб гэхэдэ, һүүлэй 2,5 жэлэй турша соо Ф. Георгиу гроссмейстернүүдтэй наадаһан нэгэшье партидаа шүүгдээгүй. Хэды партида илажа гараа гээшэб? Эдэнь олон. Тоолохо болоо һаа, эдэнь Гастингста, Филиппинэдэ (эндэ тэрэ 11-һээ 11 очко абаһан байгаа), Оренсдэ, Малагада үнгэргэгдэһэн мүрысөөнүүд, США-да хэһэн хэдэн уулзалгануд болоно.

Ригэдэ үнгэргэгдэхэ зононууд хоорондын мүрысөөндэ бэлдэхэдээ, Ф. Георгиу США-гай Лон-Пайнда һаяхан болоһон уласхоорондын мүрысөөндэ амжалта туйлажа, бусад гурбан гроссмейстертэй хамта 1—4-дэхи һууринуудые хуваалдаһан байгаа. Һаяар тэрэ Румыниин командна мүрысөөндэ, удаань гадаадын оронуудта үнгэргэгдэһэн хэдэн нааданнуудта хабаадаха юм.

Ф. Георгиу журналист мэргэжэлтэй, «Скынтейя тинеретулуй» гэжэ залуушуулай газетын спортын таһагта худэлдэг. Һаяхан тэрээнтэй хөөрэлдэхэдөө, Анатолий Карпов тухай ярилдабабди.

— Миниий һанахада, мүнөө Карпов дэлхэй дээрэ эгээл эрхим бэрхэ шатаршан байна,— гэжэ гроссмейстер хэлэбэ. — Хабаадаһан бүхы ехэ ехэ мүрысөөнүүдтээ илажа, дэлхэйн чемпионой нэрэ зэргээ сахин хамгаалжа, тэрэ энээниие гэрэлэн баталба. Мүнөө тэрэ «Элогой» тоосоогоор эгээл ехэ очкотой юм—2.710. Тэрэ теоретическэ ехэ эрдэм мэдэсэтэй, үнэзгы һүбэлгэн ухаатай, илангаяа нүгөөдынгөө добтолгодо шанга харюу сохилто үгэдэг арга шадабаритай хүн юм.

— Би Анатолитой бүри 1971 онһоо, Москвада үнгэргэгдэһэн мүрысөөндэ наадаһанһаа хойшо танилби. Тэрээнһээ хойшо бидэнэр һайн холбоо барисаатай болонхойбди. Карпов урин зантай, сэхэ сэбэр, хүндэмүүшэ халуун хүн юм,—гэжэ Георгиу хөөрэнэ.

В. САМОШКИН,
АПН-эй корр.

Бухарест.

СПОРТ

ТЭМСЭЛ УЛАМ ШАНГАДАНА

Классическа барилдаагаар «Спартак» бүлгэмэй түрүү һуури эзэлхын түлөө Сибирь болон Алас-Дурна зүгэй зонын мүрысөөн Буряадай мебель бүтээдэг, модо болбосоруулдаг комбинадай спортзал соо үнгэргэгдэжэ байна. Областьнууд, хизаарнууд ба автономито республикануудай 11 суглуулагдамал командын барилдаашад зонын нааданда хабаадажа, хаба шадалаа туршана, мэргэжэл шадабаряа дээшэлүүлнэ.

Баярай оршон байдалда мүрысөөнэй нээгдэмсээр уужам салуу зал соо дэбдигдэн татагдаһан барилдаанай хоёр хибэс дээрэ шанга тэмсэл эхилбэ. Энэньшье гайхалтай бэшэ. Ушарынь юуб гэхэдэ, РСФСР-эй арадуудай зунай VII спартакиадын тоосоондо классическа барилдаагаар апрель һарын һүүл багта Уфа хотодо үнгэргэгдэһэн түгэсхэлэй мүрысөөндэ «Спартагай» спортсменүүд командаараа түрүү һуури эзэлһэн байгаа. «Динамо» болон ЦСКА-гай түлөөлэгшэд удаадахи һууринуудта гараа һэн гэжэ уншагшадтаа һануулхада һонирхолтой.

Зонын нааданда хабаадажа байһан зуу гаран барилдаашанай нэгэниинь уласхоорондын классай спортын мастер, 26-ниинь спортын мастер, олонхинь спортын мастерта кандидадууд юм.

Эгээл хүнгэн шэгнүүртэ түрүүшын үдэр спортын мастернууд Ю. Щетинкин (Челябинск), В. Чернышев (Курган) гэгшэд һайн бэлэдхэлтэй байжа, уулзаһан хүнүүдээ тогтоон торгоонгүй. булижа гараба. Эндэ манай республикаһаа Д. Савельев, А. Цыбикдоржиев гэгшэд уулзажа, түрүүшынхинь илаһан байна.

57 килограммай шэгнүүртэ республикымнай чемпион, спортын мастерта кандидат Вячеслав Бунаев «Спартак» бүлгэмэй областной советдые түлөөлбэ. Тренернүүд тэрээндэ найдаһаншье байха. Зүгөөр Бунаев этигэл найдабариие харюулжа шадаагүй. Тэрэ Курганска областиин түлөөлэгшэд: спортын мастерта кандидат А. Моношков, спортын мастер Н. Федулов гэгшэдтэ шүүгдэжэ, мүрысөөнһөө гаргагдашоо.

Удаадахи шэгнүүртэ эгээл олон — 19 хүн хаба шадалаа үзэлсэнэ. Эдэнэй 8-ниинь спортын мастернууд юм. Буряадай багшанарай институт нёдондо жэл дүүргээд, Зэдын райондо багшалжа байһан спортын мастер Сергей Жанаев бар хүсэтэй, арга дүрэтэй байһанаа харуулба. Түрүүшын үдэр тэрэ спортын мастерта кандидадууд С. Журавлев (Новосибирск), Р. Хамидулин (Тюмень) гэгшэдые илажа, урагшаа дабшаһан байна.

Бусад шэгнүүрнүүдтэ манай областной советдээ Э. Эрдынеев, А. Сосновский, О. Найманов. В. Бортников, В. Вострецов болон бусад яала амжалтатай һайнаар барилдаа гээд тэмдэглэлтэй.

Бэшэ командануудһаа РСФСР-эй спартакиадын түгэсхэлэй мүрысөөндэ хабаадаһан уласхоорондын классай спортын мастер А. Белоглазов, спортын мастернууд А. Дряглин, Н. Зинятов, Ю. Крикуха болон бусад һайн бэлэдхэлтэй байһанаа харуулжа, суглараашадые баясуулба. 1977 ондо залуушуулай дунда дэлхэйн чемпион болоһон Анатолий Белоглазов (Благовещенск) түрүүшын үдэр манай барилдаашан Евгений Сабуровые ородоол минута соо диилэжэ гараһан байна.

—Шэгнүүр бүхэнһөө эрхим зургаанай тоодо орогшод лэ «Спартак» бүлгэмэй Россин советдэй түрүү һуури эзэлхын түлөө июлиин һүүл багта, августын эхеэр Волгоград хотодо үнгэргэгдэхэ мүрысөөндэ хабаадаха байна. Тиимэһээ түгэсхэлэй нааданда хабаадахын түлөө шанга тэмсэлэй болохо байһаниинь элитэ, — гэжэ мүрысөөнэй ахамад судья Сергей Добрынин (Улаан-Удэ) хөөрэнэ.

Б-М. ЖИГЖИТОВ.

ЭСТОНИИН ССР. Нарвска мебелиин фабрика олимпийскэ тосхоной захилнуудые бүтээжэ байна. Эндэ «Ринго» маркын мебель бүтээн гаргагдана. Зөөлэн һууритай, үндэр түшэлгэтэй креслөнүүд, диванууд, стол тэрэнэй тоодо ороно.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ «Ринго» маркын мебель.

ТАСС-ай фотохроника.

ПРАВДА БУРЯТИИ

Нэгэдэхи хуудаһанда. «Хартаабхын гектар бүриөө — үндэр баян ургаса» —хүдөө ажахын шэнжэлэл. «Республикын ажалай үдэр» — колхоз, совхозуудһаа, промышленна предприятинуудһаа абтаһан тобшо мэдээсэлнүүдэй суглуулбари. «Звеногой гуримаар ажаллахада алишье талаараа аятай» — Б. Цыдыповэй статья. ТАСС-ай һүүлэй мэдээсэлнүүдэй суглуулбари.

Хоёрдохи хуудаһанда. Партийна ажабайдал: «Арга боломжыень яагаад дээшэлүүлхэб?» — С. Шаргаловай статья. «Май һарада хубилалта болобогүй». — Р. Макальскаягай статья. «Комиссиг түсэбэй ёһоор худэлмэрилнэ». — А. Мельниковэй статья. Түрэл орон доторнай.

Гурбадахи хуудаһанда. «Научна һанал бодолой нэгэдэл» — А. Изынеевэй статья. «Ленин ба аха дүү партинуудай коммунистнууд»— Э. Генри гэгшын статья. Хилын саанаһаа.

Дүрбэдэхи хуудаһанда. «Нютаг нютагай һонин» — тобшо мэдээсэлнүүдэй суглуулбари. Сүүдэй залһаа.

СЭНХИР ЭКРАН

НЭГЭДЭХИ ПРОГРАММА

«Орбита-2». 7.55 — Дамжуулгын программа. 8.00 — «Время». 8.40 — Үглөөнэй гимнастика. 9.05 — «Горнистнууд, харюусагты!». 9.40 —«У меня есть лев» — телевизионно уран һайханай фильм. (1-дэхи сери). 10.50 —Түбэй телевиденин ба бүхэсоюзна радиогой эстрадно-симфоническа оркестр наадаха. 11.10 — «Вильнюсский университет» — баримтата фильм. 11.55 —Шэнэ һонин. 12.00 — Заабарлалга. 13.55 — Дамжуулгын программа. 14.00 — Шэнэ һонин. 14.20 — «Хүдөөгэй һонин» — киногой программа. 15.10 — «Шатарай һургуули». 15.40 — «Хүхюун урилдаан». 16.25 — «Залуушуулай адресууд».

Улаан-Удэ. 17.30 — «Уласхоорондын шэнжэлэл» (буряадаар). 17.45 — «Байгал» программа.

«Орбита-2». 18.15 — «Мүнөөдэр — дэлхэйдэ». 18.30— «Олон түмэнэй ленинскэ университет». 19.05 — «Нэгэ опереттын аялгануд» — телевизионно зүжэг. 20.30 — «Время». 21.05 — ССР Союзай Гүрэнэй академическэ симфоническа оркестрэй концерт. 22.55 — Шэнэ һонин.

ХОЁРДОХИ ПРОГРАММА

«Орбита-2». 17.30 — «Объектив». 18.00—«Хүхюун нотонууд».

Улаан-Удэ. 18.15 — Баримтата фильмүүдэй программа. 19.15 — Уласхоорондын асуудалаар хөөрэлдөөн. 19.35 — Мультфильмнүүдэй программа. 20.35 — Соносхолнууд. 20.45 — «Белла Руденко дуулаха»—фильм-концерт. 21.00 — «Был месяц май» — уран һайханай фильм.

ЗЭРГЭСҮҮЛЭГДЭҺЭН АБАРИ ЗАН

Шэнэ кино

Хүн бүхэнэй шэлэһэн мэргэжэл өөртэнь үнэтэйһөө гадна, олондо хүндэтэй байдаг гээшэ. Үй түмэн мэргэжэлэй дунда хүн түрэлтэндэ ходоо шухала, ямаршье сагта хэрэгтэй нэгэ мэргэжэл бии. Энэ хадаа врачай мэргэжэл болоно. Иимэ харюусалгатай үүргэ дүүргэжэ байһан врачнуудай ажал орёо, хүндэшье ха юм.

Сидоркино һууринай хүдөөгэй больницада ахамад врачаар Терентий Петрович Жуков худэлнэ. Тэрэ наһатайшье, бэе муутайшье болоһон хүн. Тиимэшье һаа, хирург, терапевт, педиатр мэргэжэлтэдэй ажалые гансааран хэжэ гарана. Харин тэрэнэй зан абаринь гэжэ?.. Хадхуулһан хара гүрөөһэндэл, адли. Зарим үедэ үзэгдэдэг хэрээгы хатуу аяг аашаараа тэрэ коллектив соогоо шоодоборишье болоно. Экран дээрэһээ тэрэниие хаража һуухадаа, иимэ муухай аашатай врачые үбшэнтэнэй хажууда юундэ байлгана гээшэб, ажалһаань сүлөөлхэеэ яанаб гэһэн бодол түрүүшээр толгойдо түрэхэ юм.

Сидоркиной больницада түргэн дуудалгаар городой больницын врач Сергей Игнатьевич Петров эндэ ерэнэ. Тэрэ —залуушье, сэбэршье хүн, бэлигтэй хирург гэһэн алдартай. Мэргэжэлээрээ диссертаци бэшэнхэй. Тэрэнь томо эрдэмтын магтаалда хүртөө. Тобшохоноор энэ хүн тухай хэлэбэл, яала биб гэжэ һанахай хүн даа.

Уһан гал хоёртол адли иимэ тад ондоо хүнүүд тухай тус фильм бидэндэ хөөрэнэ. Үбгэн Жуков түрүүшын уулзалгаһаа Петровой дура гутаана. Тиигэбэшье һаань, Петров тэрэниие тоогоошо, мэдээшэгүй болоно. Даруу зангаа харуулан, үбгэн докторой аашые хүлисэхые ороолдоно.

Нэгэ ушарһаа боложо, тус һууринда, энэ больницада хэды хоногто үлэһэн Петров тус коллективэй худэлмэрилэгшэдтэй, ахамад врачтайнь танилсаха, ажал хэрэгыень хараха аргатай болоно. Тиигэхэ зуураа, наһатай врачай хэды шэнээн бэрхэ мэргэжэлтэ байһыень, тэрэнэй сэдьхэлэй үнэн дээрээ аргагүй һайхан байһые ойлгожо. тэрэнээ досоогоо сэгнэжэ, хүндэлжэ эхилнэ, түрүүн муугаар һанаһандаа, бэеэ зэмэлнэ. Харин хүдөөгэй врачай хүнүүдтэ али зэргэ туһатайень ойлгоходоо, научна үргэн замаа орхижо, олоной ами наһанай түлөө оролдохые хүсэнэ.

Хоёр ондоо наһатай, хоёр ондоо абари зантай аад, нэгэ мэргэжэлтэй врачнар Жуков Петров хоёр ажал дээрээ тааража, ойлгосолдожо ядажа, хэды бэе бэедээ сухалдаба, хэрэлдэбэшье, һүүлэй һүүлдэ ойлголсожо, унаган эжэл нүхэд болохо юм.

Дурсагдаһан гол геройнуудай рольдо СССР-эй арадай артист Евгений Лебедев (врач Т. П. Жуков), МХАТ-ай артист Евгений Киндинов (С. И. Петров) гэгшэд наадана.

«Срочный вызов» гэжэ фильмын сценарние түрүүн юрист байһан Геральд Баженов, врач байһан Валентин Ховенко найруулаа. Хэнэйньшье хэн гэшэгүй ажабайдалай, ажалай баян намтартай байһан дээрэһээ тус фильмын удха һайн болоо. Тэдэнэрэй мэргэжэлээ һайн мэдэдэг, ажабайдалые гүнзэгыгөөр харадаг хадань хамтын хүсөөр удангүй щиндхэгдэхэ орёо асуудалнууд табигдана ха юм.

З. ЦЫДЫПОВ.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: фильмһээ хэһэг.

«СПОРТЛОТОНУУДАЙ» ТИРАЖАЙ ДҮНГҮҮД

«49-һөө 6-ень» ба «36-һаа 5-ень» тааха спортлотонуудай майн 26-да үнгэргэдэһэн 21-дэхи тиражай дүнгүүдые Спортивна лотерейн главна управлени согсоолбо.

«49-һөө 6-ень тааха спортлотонуудай» 1-дэхи шүүбэринүүд: зургаан номер нэгэшье хүн таагаагүй. Таба+нэгэ номер тааһан хүнүүд (2 карточка) —4.800 түхэриг, табан номер таагшад (11 карточка)— 3.800 түхэриг, дүрбэ+нэгэ номер тааһан хүнүүд (39 карточка) 108 түхэриг, дүрбэн номер таагшад (794 карточка) — 83 түхэриг, гурбан номер тааһан хүнүүд (17641 карточка) 3 түхэриг абаха.

2-дохи шүүбэринүүд зургаа ба таба+нэгэ номернуудые хэншьс таагаагүй. Табан номер таагшад (7 карточка) — 3499 түхэриг, дүрбэ+нэгэ номер тааһан хүнүүд (30 карточка) — 100 түхэриг, дүрбэн номер таагшад (402 карточка) — 75 түхэриг, гурбан номер тааһан хүнүүд (8449 карточка) 3 түхэриг абаха болоно.

«36-һаа 5-ень тааха спортлотогой» 1-дэхи шүүбэринүүд: табан номер тааһан хүнүүд (2 карточка) —10.000 түхэриг, дүрбэн номер таагшад (633 карточка) —182 түхэриг, гурбан номер тааһан хүнүүд (21854 карточка) 6 түхэриг абаха.

2-дохи шүүбэринүүд: табан номер таагшад (1 карточка) — 10.000 түхэриг, дүрбэн номер тааһан хүнүүд (274 карточка) — 465 түхэриг, гурбан номер таагшад (12920 карточка) 10 түхэриг абаха байна.

«Спортлотонуудай» 21-дэхи тиражай шүүбэринүүд июниин 6-һаа июлиин 6 болотор түлэгдэхэ.

(ТАСС).

Редактор Р. Б. ГАРМАЕВ.

МАНАЙ АДРЕС, ТЕЛЕФОНУУД: ИНДЕКС: 670000

г. УЛАН-УДЭ, ул. ЛЕНИНА, 35, редактор—2-54-54, приемная—2-54-93, зам. редактора—2-68-08, зам. редактора—2-62-62, отв. секретарь—2-50-52, секретариат—2-66-76, отделы: партийной жизни—2-60-91, пропаганды—2-56-23, промышленности и строительства —2-61-35, сельского хозяйства —2-64-36, 2-63-86, советского строительства и быта—2-69-58, культуры и школ—2-60-21, информации—2-34-05, переводов—2-54-93, писем и селькоров—2-67-81, корректорская—2-35-95, машинное бюро—2-57-63, фотолаборатория—2-33-61, отдел объявлений—2-65-54.

Типография управления по делам издательств, полиграфии и книжной торговли Совета Министров БурАССР
Н-03500. Заказ № 124. Индекс 5901.